

**Міністерство освіти і науки України
Полтавський національний педагогічний університет
імені В. Г. Короленка
Факультет історії та географії
Кафедра географії, методики її навчання та туризму**

ЗАТВЕРДЖУЮ

РЕКТОР

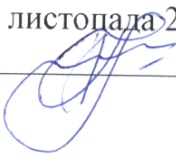
Марина ГРИНЬОВА

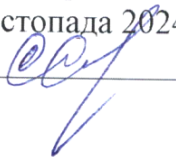
2024 р.

**ПРОГРАМА
і методичні рекомендації
до Атестаційного Екзамену
з професійної підготовки за спеціальністю
242 Туризм і рекреація
на здобуття першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
за освітньо-професійною програмою «Туризм»**

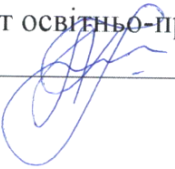
**Полтава
2024**

Укладачі: А. А. Шуканова, Т. А. Непокупна, Л. П. Вішнікіна, П. В. Шуканов,
В. В. Єрмаков, Т. В. Жалій, О. В. Мамон, Б. О. Шевченко, С. В. Степаненко.
Полтава : ПНПУ імені В. Г. Короленка, 2024. 46 с.

Узгоджена на засіданні кафедри географії, методики її навчання та туризму
Протокол № 7 від «05» листопада 2024 року
Завідувач кафедри (Анжела ШУКАНОВА)

Узгоджена на засіданні кафедри політекономії
Протокол № 6 від «14» листопада 2024 року
Завідувач кафедри (Сергій СТЕПАНЕНКО)

Відповідає освітньо-професійній програмі «Туризм», що затверджена вченою
радою ПНПУ імені В. Г. Короленка, протокол № 13 від 17.06.2021 р., уведена в
дію наказом Ректора від 01.09.2021 р., наказ №6-УР від 17.06.2021 р.).

Гарант освітньо-професійної програми «Туризм»
 Анжела ШУКАНОВА

*Затверджена вченою радою факультету історії та географії
Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка
(протокол № 4 від 5 листопада 2024 року.)*

ЗМІСТ

1. Програма Атестаційного Екзамену	4
2. Критерії оцінювання результатів складання Атестаційного Екзамену	11
3. Форма Атестаційного Екзамену	12
4. Структура Атестаційного Екзамену	13
5. Порядок оцінювання результатів Атестаційного Екзамену	14
6. Джерела інформації, інструменти та обладнання, дозволені для використання в процесі складання Атестаційного Екзамену	15
7. Програмовий зміст Атестаційного Екзамену	16
8. Методичні рекомендації щодо підготовки і складання Атестаційного Екзамену	22
9. Джерела інформаційні з підготовки до Атестаційного Екзамену.....	47

1. Програма Атестаційного Екзамену

Програмний результат навчання (ПРН)	Компоненти освітньої програми, спрямовані на формування результату навчання	Засоби діагностики рівня досягнення результату навчання (блоки та номери питань / завдань)
ПРН1. Знати, розуміти і вміти використовувати на практиці основні положення туристичного законодавства, національних і міжнародних стандартів з обслуговування туристів.	П.02 Туризмознавство П.07 Правове регулювання туристичної діяльності П.08 Безпека туризму Виробнича практика «Технологія та організація туризму»	Теоретичні питання: Блок 1. 1-5, 25-27, 28-30. Практичні завдання: 1-30
ПРН2. Знати, розуміти і вміти використовувати на практиці базові поняття з теорії туризму, організації туристичного процесу та туристичної діяльності суб'єктів ринку туристичних послуг, а також світоглядних та суміжних наук.	П.02 Туризмознавство П.03 Географія туризму П.04 Рекреаційна географія та рекреалогія П.05 Економіка туризму П.06 Основи музеєзнавства та організація екскурсійних послуг П.07 Правове регулювання туристичної діяльності П.14 Менеджмент і маркетинг в туризмі П.17 Підприємництво в туризмі П.18 Організація готельно-ресторанного господарства П.19 Туроперейтинг П.20 Сільський зелений туризм П.21 Організація анімаційної діяльності П.22 Організація надання транспортних послуг в туристичному бізнесі П.23 Оздоровчо-спортивний туризм П.24 Ринок туристичних, ресторанних та готельних послуг	Теоретичні питання: Блок 1. 1-5, 6-11, 12-14, 15-20, 21-24, 25-27. Блок 2. 20-23. Блок 3. 1-30. Практичні завдання: 1-30
ПРН3. Знати і розуміти основні форми і види туризму, їх поділ.	П.02 Туризмознавство П.03 Географія туризму П.04 Рекреаційна географія та рекреалогія П.20 Сільський зелений туризм П.23 Оздоровчо-спортивний туризм	Теоретичні питання: Блок 1. 1-14. Блок 3. 15-16, 24-26. Практичні завдання: 1-30
ПРН4. Пояснювати особливості організації рекреаційно-туристичного простору.	П.03 Географія туризму П.04 Рекреаційна географія та рекреалогія П.09 Туристична картографія П.10 Рекреаційні комплекси світу П.11 Рекреаційні регіони України П.12 Туристичне країнознавство	Теоретичні питання: Блок 1. 6-11, 12-14. Блок 2. 1-4, 5-19, 29-30. Практичні завдання: 1-30

	П.13 Туристичне краєзнавство та краєзнавча діяльність П.16 Геоелекономика туризму	
ПРН5. Аналізувати рекреаційно-туристичний потенціал території.	П.04 Рекреаційна географія та рекреалогія П.10 Рекреаційні комплекси світу П.11 Рекреаційні регіони України П.12 Туристичне краєзнавство П.13 Туристичне краєзнавство та краєзнавча діяльність	Теоретичні питання: Блок 1. 12-14. Блок 2. 5-19. Практичні завдання: 1-30
ПРН6. Застосовувати у практичній діяльності принципи і методи організації та технології обслуговування туристів.	Виробнича практика «Технологія та організація туризму»	Практичні завдання: 1-30
ПРН7. Розробляти, просувати та реалізовувати туристичний продукт.	П.06 Основи музеєзнавства та організація екскурсійних послуг П.09 Туристична картографія П.14 Менеджмент і маркетинг в туризмі П.15 Інформаційні системи та технології в туризмі П.17 Підприємництво в туризмі П.18 Організація готельно-ресторанного господарства П.19 Туропереїтинг П.20 Сільський зелений туризм П.21 Організація анімаційної діяльності П.22 Організація надання транспортних послуг в туристичному бізнесі П.23 Оздоровчо-спортивний туризм П.24 Ринок туристичних, ресторанних та готельних послуг Виробнича практика «Технологія та організація туризму»	Теоретичні питання: Блок 1. 21-24. Блок 2. 1-4, 20-28. Блок 3. 1-30. Практичні завдання: 1-30
ПРН8. Ідентифікувати туристичну документацію та вміти правильно нею користуватися.	П.05 Економика туризму П.07 Правове регулювання туристичної діяльності П.17 Підприємництво в туризмі П.18 Організація готельно-ресторанного господарства П.19 Туропереїтинг П.22 Організація надання транспортних послуг в туристичному бізнесі Виробнича практика «Технологія та організація туризму»	Теоретичні питання: Блок 1. 15-20, 25-27. Блок 3. 1-23. Практичні завдання: 1-30
ПРН9. Організовувати процес обслуговування споживачів туристичних	П.06 Основи музеєзнавства та організація екскурсійних послуг П.07 Правове регулювання	Теоретичні питання: Блок 1. 21-30. Блок 2. 24-28.

послуг на основі використання сучасних інформаційних, комунікаційних і сервісних технологій та дотримання стандартів якості і норм безпеки.	туристичної діяльності П.08 Безпека туризму П.15 Інформаційні системи та технології в туризмі П.18 Організація готельно-ресторанного господарства П.19 Туроперейтинг П.21 Організація анімаційної діяльності П.22 Організація надання транспортних послуг в туристичному бізнесі П.23 Оздоровчо-спортивний туризм Виробнича практика «Технологія та організація туризму»	Блок 3. 6-13, 17-26. Практичні завдання: 1-30
ПРН10. Розуміти принципи, процеси і технології організації роботи суб'єкта туристичного бізнесу та окремих його підсистем (адміністративно-управлінська, соціально-психологічна, економічна, техніко-технологічна).	П.02 Туризмознавство П.05 Економіка туризму П.06 Основи музеєзнавства та організація екскурсійних послуг П.14 Менеджмент і маркетинг в туризмі П.15 Інформаційні системи та технології в туризмі П.17 Підприємництво в туризмі П.18 Організація готельно-ресторанного господарства П.19 Туроперейтинг П.20 Сільський зелений туризм П.21 Організація анімаційної діяльності П.22 Організація надання транспортних послуг в туристичному бізнесі П.23 Оздоровчо-спортивний туризм П.24 Ринок туристичних, ресторанних та готельних послуг Виробнича практика «Технологія та організація туризму»	Теоретичні питання: Блок 1. 1-5, 15-24. Блок 2. 20-28. Блок 3. 1-30. Практичні завдання: 1-30
ПРН11. Володіти державною та іноземною (ними) мовою (мовами), на рівні, достатньому для здійснення професійної діяльності.	Виробнича практика «Технологія та організація туризму»	Теоретичні питання: Блок 1. 1-30. Блок 2. 1-30. Блок 3. 1-30. Практичні завдання: 1-30
ПРН12. Застосовувати навички продуктивного спілкування зі споживачами туристичних послуг.	Виробнича практика «Технологія та організація туризму»	Практичні завдання: 1-30
ПРН13. Встановлювати зв'язки з експертами туристичної та інших галузей.	П.05 Економіка туризму П.14 Менеджмент і маркетинг в туризмі П.17 Підприємництво в туризмі	Теоретичні питання: Блок 1. 15-20. Блок 2. 20-23. Блок 3. 1-5, 10-13, 27-

	П.19 Туроперейтинг П.24 Ринок туристичних, ресторанних та готельних послуг Виробнича практика «Технологія та організація туризму»	30. Практичні завдання: 1-30
ПРН14. Проявляти повагу до індивідуального і культурного різноманіття.	П.10 Рекреаційні комплекси світу П.11 Рекреаційні регіони України П.12 Туристичне країнознавство П.13 Туристичне краєзнавство та краєзнавча діяльність Виробнича практика «Технологія та організація туризму»	Теоретичні питання: Блок 2. 5-19. Практичні завдання: 1-30
ПРН15. Проявляти толерантність до альтернативних принципів та методів виконання професійних завдань.	П.06 Основи музеєзнавства та організація екскурсійних послуг П.14 Менеджмент і маркетинг в туризмі П.17 Підприємництво в туризмі П.21 Організація анімаційної діяльності П.22 Організація надання транспортних послуг в туристичному бізнесі П.24 Ринок туристичних, ресторанних та готельних послуг Виробнича практика «Технологія та організація туризму»	Теоретичні питання: Блок 1. 21-24. Блок 2. 20-23. Блок 3. 1-5, 17-23, 27-30. Практичні завдання: 1-30
ПРН16. Діяти у відповідності з принципами соціальної відповідальності та громадянської свідомості.	Виробнича практика «Технологія та організація туризму»	Практичні завдання: 1-30
ПРН17. Управляти своїм навчанням з метою самореалізації в професійній туристичній сфері.	П.02 Туризмознавство П.03 Географія туризму П.04 Рекреаційна географія та рекреалогія П.05 Економіка туризму П.06 Основи музеєзнавства та організація екскурсійних послуг П.07 Правове регулювання туристичної діяльності П.08 Безпека туризму П.09 Туристична картографія П.10 Рекреаційні комплекси світу П.11 Рекреаційні регіони України П.12 Туристичне країнознавство П.13 Туристичне краєзнавство та краєзнавча діяльність П.14 Менеджмент і маркетинг в туризмі П.15 Інформаційні системи та технології в туризмі П.16 Геоекономіка туризму П.17 Підприємництво в туризмі	Теоретичні питання: Блок 1. 1-30. Блок 2. 1-30. Блок 3. 1-30. Практичні завдання: 1-30

	П.18 Організація готельно-ресторанного господарства П.19 Туроперейтинг П.20 Сільський зелений туризм П.21 Організація анімаційної діяльності П.22 Організація надання транспортних послуг в туристичному бізнесі П.23 Оздоровчо-спортивний туризм П.24 Ринок туристичних, ресторанних та готельних послуг Виробнича практика «Технологія та організація туризму»	
ПРН18. Адекватно оцінювати свої знання і застосовувати їх в різних професійних ситуаціях.	П.02 Туризмознавство П.03 Географія туризму П.04 Рекреаційна географія та рекреалогія П.05 Економіка туризму П.06 Основи музеєзнавства та організація екскурсійних послуг П.07 Правове регулювання туристичної діяльності П.08 Безпека туризму П.09 Туристична картографія П.10 Рекреаційні комплекси світу П.11 Рекреаційні регіони України П.12 Туристичне країнознавство П.13 Туристичне краєзнавство та краєзнавча діяльність П.14 Менеджмент і маркетинг в туризмі П.15 Інформаційні системи та технології в туризмі П.16 Геоелектроніка туризму П.17 Підприємництво в туризмі П.18 Організація готельно-ресторанного господарства П.19 Туроперейтинг П.20 Сільський зелений туризм П.21 Організація анімаційної діяльності П.22 Організація надання транспортних послуг в туристичному бізнесі П.23 Оздоровчо-спортивний туризм П.24 Ринок туристичних, ресторанних та готельних послуг Виробнича практика «Технологія та організація туризму»	Теоретичні питання: Блок 1. 1-30. Блок 2. 1-30. Блок 3. 1-30. Практичні завдання: 1-30
ПРН19. Аргументовано відстоювати свої погляди у	П.02 Туризмознавство П.03 Географія туризму	Теоретичні питання: Блок 1. 1-30.

розв'язанні професійних завдань.	П.04 Рекреаційна географія та рекреалогія П.05 Економіка туризму П.06 Основи музеєзнавства та організація екскурсійних послуг П.07 Правове регулювання туристичної діяльності П.08 Безпека туризму П.09 Туристична картографія П.10 Рекреаційні комплекси світу П.11 Рекреаційні регіони України П.12 Туристичне країнознавство П.13 Туристичне краєзнавство та краєзнавча діяльність П.14 Менеджмент і маркетинг в туризмі П.15 Інформаційні системи та технології в туризмі П.16 Геоелектроніка туризму П.17 Підприємництво в туризмі П.18 Організація готельно-ресторанного господарства П.19 Туроперейтинг П.20 Сільський зелений туризм П.21 Організація анімаційної діяльності П.22 Організація надання транспортних послуг в туристичному бізнесі П.23 Оздоровчо-спортивний туризм П.24 Ринок туристичних, ресторанних та готельних послуг Виробнича практика «Технологія та організація туризму»	Блок 2. 1-30. Блок 3. 1-30. Практичні завдання: 1-30
ПРН20. Виявляти проблемні ситуації і пропонувати шляхи їх розв'язання.	П.02 Туризмознавство П.03 Географія туризму П.04 Рекреаційна географія та рекреалогія П.05 Економіка туризму П.06 Основи музеєзнавства та організація екскурсійних послуг П.07 Правове регулювання туристичної діяльності П.08 Безпека туризму П.09 Туристична картографія П.10 Рекреаційні комплекси світу П.11 Рекреаційні регіони України П.12 Туристичне країнознавство П.13 Туристичне краєзнавство та краєзнавча діяльність П.14 Менеджмент і маркетинг в туризмі	Теоретичні питання: Блок 1. 1-30. Блок 2. 1-30. Блок 3. 1-30. Практичні завдання: 1-30

	П.15 Інформаційні системи та технології в туризмі П.16 Геоелекономіка туризму П.17 Підприємництво в туризмі П.18 Організація готельно-ресторанного господарства П.19 Туроперейтинг П.20 Сільський зелений туризм П.21 Організація анімаційної діяльності П.22 Організація надання транспортних послуг в туристичному бізнесі П.23 Оздоровчо-спортивний туризм П.24 Ринок туристичних, ресторанних та готельних послуг Виробнича практика «Технологія та організація туризму»	
ПРН21. Приймати обґрунтовані рішення та нести відповідальність за результати своєї професійної діяльності.	П.07 Правове регулювання туристичної діяльності П.14 Менеджмент і маркетинг в туризмі П.17 Підприємництво в туризмі П.24 Ринок туристичних, ресторанних та готельних послуг Виробнича практика «Технологія та організація туризму»	Теоретичні питання: Блок 1. 25-27 Блок 2. 20-23 Блок 3. 1-5, 27-30. Практичні завдання: 1-30
ПРН22. Професійно виконувати завдання в невизначених та екстремальних ситуаціях.	П.08 Безпека туризму П.14 Менеджмент і маркетинг в туризмі П.17 Підприємництво в туризмі П.24 Ринок туристичних, ресторанних та готельних послуг Виробнича практика «Технологія та організація туризму»	Теоретичні питання: Блок 1. 28-30 Блок 2. 20-23 Блок 3. 1-5, 27-30. Практичні завдання: 1-30
ПРН23. Здійснювати відбір, аналіз, представлення і поширення туристичної інформації.	П.02 Туризмознавство П.03 Географія туризму П.04 Рекреаційна географія та рекреація П.05 Економіка туризму П.06 Основи музеєзнавства та організація екскурсійних послуг П.07 Правове регулювання туристичної діяльності П.08 Безпека туризму П.09 Туристична картографія П.10 Рекреаційні комплекси світу П.11 Рекреаційні регіони України П.12 Туристичне краєзнавство П.13 Туристичне краєзнавство та краєзнавча діяльність П.14 Менеджмент і маркетинг в	Теоретичні питання: Блок 1. 1-30 Блок 2. 1-30 Блок 3. 1-30 Практичні завдання: 1-30

	туризмі П.15 Інформаційні системи та технології в туризмі П.16 Геоекономіка туризму П.17 Підприємництво в туризмі П.18 Організація готельно-ресторанного господарства П.19 Туроперейтинг П.20 Сільський зелений туризм П.21 Організація анімаційної діяльності П.22 Організація надання транспортних послуг в туристичному бізнесі П.23 Оздоровчо-спортивний туризм П.24 Ринок туристичних, ресторанних та готельних послуг Виробнича практика «Технологія та організація туризму»	
ПРН24. Використовувати та розробляти картографічні моделі рекреаційно-туристичного простору.	П.03 Географія туризму П.04 Рекреаційна географія та рекреалогія П.09 Туристична картографія П.10 Рекреаційні комплекси світу П.11 Рекреаційні регіони України П.12 Туристичне країнознавство П.13 Туристичне краєзнавство та краєзнавча діяльність Виробнича практика «Технологія та організація туризму»	Теоретичні питання: Блок 1. 6-14 Блок 2. 1-23 Практичні завдання: 1-30

2. Критерії оцінювання результатів складання Атестаційного Екзамену

2.1. Критерії оцінювання теоретичних питань

Кількість балів за одне питання / завдання білету	Критерії оцінювання знань Здобувача з кожного питання атестаційного екзамену
21-25	Здобувач демонструє високий рівень досягнення програмних результатів навчання, що засвідчує його безумовну готовність до подальшого навчання та професійної діяльності за фахом.
16-20	Здобувач виявляє достатній рівень досягнення програмних результатів навчання, готовий до професійної діяльності за фахом.
11-15	Наявний мінімально достатній для професійної діяльності за фахом рівень досягнення програмних результатів навчання.
6-10	Ряд програмних результатів навчання відсутній. Рівень наявних програмних результатів навчання є недостатнім для професійної діяльності за фахом.
0-5	Результати навчання відсутні.

2.2. Критерії оцінювання комплексних ситуаційних завдань

Кількість балів за одне питання / завдання білету	Критерії оцінювання знань Здобувача з кожного питання атестаційного екзамену
21-25	Здобувач правильно виконав завдання і у повному обсязі аргументовано обґрунтував правильно прийняте рішення, творчо використав знання для вирішення комплексного ситуаційного завдання, що засвідчує його безумовну готовність до подальшого навчання та професійної діяльності за фахом.
16-20	Здобувач правильно виконав завдання і менш повно обґрунтував правильно прийняте рішення із незначними помилками, що засвідчує його готовність до професійної діяльності за фахом.
11-15	Здобувач допустив не принципові неточності при визначенні правильного вирішення ситуаційного завдання, допустив незначні помилки при його обґрунтуванні, виявив мінімально достатній для професійної діяльності за фахом рівень досягнення програмних результатів навчання.
6-10	Здобувач допускає суттєві помилки у вирішенні ситуаційного завдання, висновки не достатньо обґрунтовані. Рівень наявних програмних результатів навчання є недостатнім для професійної діяльності за фахом.
0-5	Більша половина ситуаційного завдання виконана неправильно, висновки відсутні.

3. Форма Атестаційного Екзамену

Атестаційний екзамен (далі АЕ) для Здобувачів освітньо-кваліфікаційного рівня «бакалавр» проводиться в усній формі.

До пакета АЕ з професійної підготовки входять:

- витяг з протоколу засідання кафедри про затвердження білетів до АЕ;
- два комплекти білетів по 30 білетів у кожному.

Кожний білет атестаційного екзамену містить чотири випробувальні компоненти: три теоретичних питання із дисциплін професійного циклу підготовки, які розбиті на три блоки, а четверте – комплексне ситуаційне завдання, розв'язання якого дозволить оцінити рівень сформованості інтегральної компетентності Здобувача.

Атестаційний Екзамен спрямовано на перевірку теоретичних знань та практичних вмінь, набутих Здобувачами протягом навчання на освітньо-кваліфікаційному рівні «бакалавр» з усіх освітніх компонентів професійної підготовки, засвоєння яких дозволяє скласти достатньо повне уявлення щодо сформованості інтегральної компетентності у здобувачів освітньої програми, а саме: здатність комплексно розв'язувати професійні проблеми та практичні завдання у сфері туризму і рекреації як в процесі навчання, так і в процесі роботи, що передбачає застосування теорій та методів системи наук, що формують туризмознавство, і характеризуються комплексністю та невизначеністю умов.

Кожен Здобувач отримує індивідуальний екзаменаційний білет і відповідає на запитання в усній формі, попередньо занотовуючи основні положення відповіді письмово. Загальна сума балів, які Здобувач може отримати на екзамені, складає 100.

Атестація професійної підготовки передбачає перевірку програмних результатів навчання (ПРН). Відповіді Здобувачів повинні бути лаконічними та логічно структурованими. У процесі відповіді Здобувач має продемонструвати знання з географії та історії туризму, туристичного краєзнавства і країнознавства, рекреації, організації туризму та екскурсійної діяльності, організації готельної та ресторанної справи, транспортного обслуговування, інформаційних систем і технологій в туризмі, економіки туризму, туropерейтингу, менеджменту та маркетингу туризму, правового регулювання та безпеки туристичної діяльності.

Оцінка, виставлена комісією, оголошується прилюдно.

4. Структура Атестаційного Екзамену

Кожний білет атестаційного екзамену містить чотири випробувальні компоненти: три теоретичних питання із дисциплін професійного циклу підготовки, четверте – комплексне ситуаційне завдання, розв'язання якого дозволить оцінити рівень сформованості інтегральної компетентності Здобувача.

Розподіл дисциплін професійного циклу підготовки на блоки:

Блок 1: 1. Туризмознавство. 2. Географія туризму. 3. Рекреаційна географія та рекреація. 4. Економіка туризму. 5. Основи музеєзнавства та організація екскурсійних послуг. 6. Правове регулювання туристичної діяльності. 7. Безпека туризму.

Блок 2: 1. Туристична картографія. 2. Рекреаційні комплекси світу. 3. Рекреаційні регіони України. 4. Туристичне країнознавство. 5. Туристичне краєзнавство та краєзнавча діяльність. 6. Менеджмент і маркетинг в туризмі. 7. Інформаційні системи та технології в туризмі. 8. Геоелектроніка туризму.

Блок 3: 1. Підприємництво в туризмі. 2. Організація готельно-ресторанного господарства. 3. Туropерейтинг. 4. Сільський зелений туризм. 5. Організація анімаційної діяльності. 6. Організація надання транспортних послуг в туристичному бізнесі. 7. Оздоровчо-спортивний туризм. 8. Ринок туристичних, ресторанних та готельних послуг.

Наприклад:

ЕКЗАМЕНАЦІЙНИЙ БІЛЕТ № 1 до атестаційного екзамену

Теоретичні питання

1. Блок 1. Форми та види туризму. Класифікація туризму за різними ознаками класифікації та відповідно до рекомендацій UNWTO. Побудуйте структурно-логічну схему: «Види туризму».

2. Блок 2. Розкрийте практичне значення топографічної карти під час туристичних походів.

3. Блок 3. Розкрийте теоретичні основи підприємницької діяльності в туризмі. Охарактеризуйте особливості функціонування туристичного ринку.

Практичне завдання

4. Виконайте комплексне ситуативне завдання

Після завершення навчання у закладі вищої освіти Ви з друзями вирішили організувати власний бізнес – створити туристичну фірму. Постала проблема вибору між реєстрацією турагентської чи туроператорської фірми. Обґрунтуйте: а) які відмінності необхідно враховувати при створенні і функціонуванні турагента і туроператора; б) свій вибір. Запропонуйте організаційну структуру обраної Вами турфірми та структуру персоналу для ефективного формування і розповсюдження туристичних продуктів на національному рівні.

5. Порядок оцінювання результатів Атестаційного Екзамену

Зміст оцінки	Оцінка відповіді на питання (виконання завдань) за 100-бальною шкалою				Оцінка за національною шкалою
	I питання Б1	II питання Б2	III питання Б3	IV питання Б4	
Високий рівень компетентності з незначними недоліками, які не мають принципового значення	25	25	25	25	відмінно
Високий рівень компетентності з деякими недоліками	22	22	22	22	добре
Добрий рівень компетентності	20	20	20	20	
Посередній рівень компетентності з недоліками, достатній для професійної діяльності	18	18	18	18	задовільно
Достатньо-мінімальний рівень компетентності, допустимий для професійної діяльності	15	15	15	15	
Наявні окремі елементи правильної відповіді. Низький рівень компетентності, недопустимий для професійної діяльності	9	9	9	9	незадовільно
Відсутні елементи правильної відповіді. Низький рівень компетентності, недопустимий для професійної діяльності	4	4	4	4	

Методика підрахунку підсумкового балу (ПБ) за відповідь Здобувача на атестаційному екзамені:

1. Кожний з чотирьох випробувальних компонентів екзаменаційного білета оцінюється за 25-бальною шкалою. Підсумковий бал (ПБ) за атестаційний екзамен є сумою балів, отриманих за окремі компоненти, й обчислюється за формулою:

$$\text{ПБ} = \text{Б1} + \text{Б2} + \text{Б3} + \text{Б4}.$$

2. Отримане значення підсумкового балу переводиться у чотирибальну шкалу (відмінно, добре, задовільно, незадовільно).

6. Інформаційні джерела, інструменти та обладнання, дозволені для використання в процесі складання Атестаційного Екзамену

1. Закон України «Про туризм» (Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1995, № 31, ст.24) /зі змінами і доповненнями/. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/324/95-вр#Text>
2. Програма і методичні рекомендації до Атестаційного Екзамену з професійної підготовки за спеціальністю 242 Туризм та рекреація на здобуття першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за освітньою програмою «Туризм».
3. Комплекти туристичних карт і атласів (атлас «Знайомтесь. Україна», Комплексний атлас України, стінні карти: «Рекреаційні ресурси світу. Туризм»; «Туристична карта Полтавської області»; «Україна. Туристична карта»).

7. Програмовий зміст Атестаційного Екзамену

Блок 1: 1. Туризмознавство. 2. Географія туризму. 3. Рекреаційна географія та рекреалогія. 4. Економіка туризму. 5. Основи музеєзнавства та організація екскурсійних послуг. 6. Правове регулювання туристичної діяльності. 7. Безпека туризму.

1.1. Туризмознавство

1. Розкрийте передумови та об'єктивні чинники розвитку туризму, роль та місце туризму в сучасному суспільстві. Дайте характеристику зовнішніх та внутрішніх умов і факторів розвитку туризму.

2. Розкрийте поняття «індустрія туризму». Побудуйте структурно-логічну схему: «Підсистеми індустрії туризму» та наведіть по одному прикладу до кожної підсистеми.

3. Розкрийте визначення та класифікації туристської політики, провідну роль UNWTO у міжнародній туристській політиці. Статистика туризму: методологія розрахунків та показники розвитку міжнародного туризму.

4. Форми та види туризму. Класифікація туризму за різними ознаками класифікації та відповідно до рекомендацій UNWTO. Побудуйте структурно-логічну схему: «Види туризму».

5. Поняття, структура та складові туристичного продукту. Специфіка виробництва та постачання туристичних послуг.

1.2. Географія туризму

6. Охарактеризуйте критерії, за якими проводиться класифікація видів туризму. Визначте та коротко охарактеризуйте види туризму. Наведіть конкретні приклади.

7. Проаналізуйте географію активних видів туризму. Покажіть на карті центри гірськолижного туризму України та світу.

8. Географічна характеристика релігійного туризму та паломництва. Покажіть на карті світу та України основні регіони та центри релігійного туризму у православ'ї, юдаїзмі та в основних країнах ісламу.

9. Охарактеризуйте основні види туризму за географічним принципом та за метою поїздки.

10. Загальна характеристика культурно-пізнавального, наукового та ділового туризму.

11. Сучасні особливості екологічного, спортивного, пригодницького, екстремального та екзотичного туризму.

1.3. Рекреаційна географія та рекреалогія

12. Висвітліть основні положення рекреаційної оцінки природних ресурсів. Проблема оптимізації рекреаційних навантажень на природні комплекси.

13. Дайте географічну характеристику кліматичних, бальнеологічних, бальнеогрязьових ресурсів. Покажіть на карті розміщення основних бальнеологічних курортів (курортних місцевостей) України.

14. Розкрийте сутність рекреаційних потреб і рекреаційної діяльності. Охарактеризуйте цикли рекреаційної діяльності.

1.4. Економіка туризму

15. Проаналізуйте економічні категорії та закони, що діють у сфері туризму, та наведіть приклади їхнього впливу на туристичний бізнес в Україні.

16. Розкрийте поняття місткості туристичного ринку. Які методи її визначення використовуються у сучасній економіці туризму?

17. Опишіть процес формування доходу туристичного підприємства. Як туроператор визначає собівартість туру?

18. Розгляньте основні джерела фінансування туристичних підприємств. Як співвідношення внутрішніх і зовнішніх джерел впливає на фінансову стійкість компанії?

19. Проаналізуйте ключові фактори, що впливають на рівень цін у туризмі. Яку роль відіграє державне регулювання у сфері ціноутворення?

20. Розгляньте механізми підтримки економічного розвитку індустрії туризму в Україні. Як міжнародні організації впливають на регулювання туристичної діяльності?

1.5. Основи музеєзнавства та організація екскурсійних послуг

21. Розкрийте суть науково-фондової та експозиційної роботи музею.

22. Охарактеризуйте інновації в музейній діяльності.

23. Охарактеризуйте екскурсію як форму туристських послуг. Визначте функції та ознаки екскурсії. Здійсніть класифікацію екскурсій за різними критеріями.

24. Охарактеризуйте вимоги до техніки ведення екскурсії. Визначте складові професійної майстерності екскурсовода.

1.6. Правове регулювання туристичної діяльності

25. Характеристика актів національного законодавства щодо регулювання туристичної діяльності в Україні.

26. Міжнародно-правові джерела правового регулювання туристичної діяльності.

27. Нормативно-правове регулювання підприємницької та зовнішньоекономічної діяльності.

1.7. Безпека туризму

28. Поняття безпеки в туризмі. Сформулюйте основні положення цільового інструктажу з безпеки життєдіяльності для групи туристів із Полтавщини, що планують здійснити влітку багатоденний пішохідний похід Українськими Карпатами.

29. Поняття небезпек і ризиків у туристичній діяльності. Складіть перелік спеціального туристського спорядження для долаття природних перешкод у пішохідному туризмі.

30. Страхування як складова системи безпеки в туризмі. Схарактеризуйте види та форми страхування в туризмі.

- Блок 2:** 1. Туристична картографія. 2. Рекреаційні комплекси світу.
3. Рекреаційні регіони України. 4. Туристичне країнознавство. 5. Туристичне
краєзнавство та краєзнавча діяльність. 6. Менеджмент і маркетинг в туризмі.
7. Інформаційні системи та технології в туризмі. 8. Геоелекономіка туризму

2.1. Туристична картографія

1. Розкрийте практичне значення топографічної карти під час туристичних походів.
2. Розкрийте необхідність використання карт в орієнтуванні під час туристичних походів.
3. Висвітліть принципи та методи розробки тематичних карт. Сутність тематичних туристичних карт та елементи їхнього змісту. Використовуючи способи зображення на тематичних туристичних картах створіть фрагмент туристичної карти.
4. Оцініть роль картографічних матеріалів у розвитку туристичної інфраструктури та безпеці туристів.

2.2. Рекреаційні комплекси світу

5. Дайте характеристику рекреаційним ресурсам Європи. Доведіть, що Європа є провідним рекреаційним регіоном світу.
6. Розкрийте специфіку формування і розвитку рекреаційних комплексів і центрів туризму в Азії. Схарактеризуйте рекреаційний комплекс однієї з країн Азійського регіону (країна за вибором Здобувача).
7. Розкрийте специфіку формування і розвитку рекреаційних комплексів і центрів туризму в Північній Америці. Визначте особливості рекреаційних комплексів регіону.
8. Схарактеризуйте рекреаційні ресурси та особливості розвитку рекреаційних комплексів Південноамериканського регіону. Окресліть перспективи розвитку рекреаційних комплексів країн Південної Америки.

2.3. Рекреаційні регіони України

9. Теоретичні засади рекреаційної регіоналізації. Територіальні рекреаційні системи як основа для рекреаційної регіоналізації України. Обґрунтуйте свій варіант «7 чудес України» за певним критерієм.
10. Характеристика Карпатського рекреаційного регіону. Основні фактори розвитку туризму і рекреації у Карпатському регіоні. Обґрунтуйте виділення суперточки-тур в Карпатському рекреаційному регіоні.
11. Характеристика Столичного рекреаційного регіону. Основні фактори розвитку туризму і рекреації у Столичному регіоні. Обґрунтуйте виділення суперточки-тур у Столичному рекреаційному регіоні.

2.4. Туристичне країнознавство

12. Основні чинники і особливості розвитку туризму в країнах Європейського туристичного регіону. Туристично-країнознавча характеристика країн Західної Європи (Франція). Спроектуйте туристичний маршрут по Франції для групи туристів з України.

13. Туристичне районування Європейського туристичного регіону. Туристично-країнознавча характеристика країн Південної Європи (Італія). Спроектуйте туристичний маршрут по Італії для групи туристів з України.

14. Основні чинники і особливості розвитку туризму в країнах Азійсько-Тихоокеанського туристичного регіону. Туристично-країнознавча характеристика країн Східної Азії (Китай). Спроектуйте туристичний маршрут по Китаю для групи туристів з України.

15. Туристичне районування Азійсько-Тихоокеанського туристичного регіону. Туристично-країнознавча характеристика Австралії. Спроектуйте туристичний маршрут до Австралії для групи туристів з України.

16. Основні фактори розвитку туризму в країнах Близькосхідного туристичного регіону. Туристично-країнознавча характеристика Єгипту. Спроектуйте туристичний маршрут по Єгипту для групи туристів з України.

17. Основні фактори розвитку туризму в країнах Америки. Туристичне районування Америки. Покажіть на карті туристичні райони США і центри масового туризму. Спроектуйте туристичний маршрут по США для групи туристів з України.

2.5. Туристичне краєзнавство та краєзнавча діяльність

18. Сутність та значення туристичного краєзнавства. Методи дослідження та джерельна база туристичного краєзнавства. Проведіть підбір методів краєзнавчо-туристичного дослідження гори Пивиха.

19. Туристсько-рекреаційні ресурси Полтавської області. Природні та культурно-історичні краєзнавчо-туристичні ресурси. Проаналізуйте туристичний потенціал об'єктів природно-заповідного фонду з метою розробки програми краєзнавчої подорожі/екскурсії.

2.6. Менеджмент і маркетинг в туризмі

20. Проаналізуйте реалізацію функцій менеджменту у туристичному бізнесі.

21. Охарактеризуйте управління інформацією та системою комунікацій в туристичному бізнесі.

22. Визначте зміст керівництва та лідерства в туристичній організації.

23. Розкрийте основи маркетингової діяльності у сфері туризму.

2.7. Інформаційні системи та технології в туризмі

24. Дайте характеристику основних типів інформаційних систем в туризмі.

25. Охарактеризуйте технічне забезпечення туристичної фірми.

26. Розкрийте основні можливості сучасних табличних процесорів в туристичному бізнесі.

27. Проаналізуйте значення Інтернет-ресурсів в туристичному бізнесі.

28. Розкрийте технологію автоматизація діяльності тур фірм

2.8 Геоекономіка туризму

29. Охарактеризуйте управління туристичними DESTINATION та їх розвиток в контексті реалізації стратегії сталого туризму.

30. Проаналізуйте значення туристичного кластера у розвитку туристичної DESTINATION.

Блок 3: 1. Підприємництво в туризмі. 2. Організація готельно-ресторанного господарства. 3. Туроперейтинг. 4. Сільський зелений туризм. 5. Організація анімаційної діяльності. 6. Організація надання транспортних послуг в туристичному бізнесі. 7. Оздоровчо-спортивний туризм. 8. Ринок туристичних, ресторанних та готельних послуг.

3.1. Підприємництво в туризмі

1. Розкрийте теоретичні основи підприємницької діяльності в туризмі. Охарактеризуйте особливості функціонування туристичного ринку.
2. Проінтерпретуйте мотиви і стимули підприємницької діяльності в туризмі. Встановіть зв'язок між виробництвом туристичного продукту і соціальною відповідальністю підприємця.
3. Охарактеризуйте організаційно-правові форми підприємницької діяльності в туризмі, визначте їхні переваги і недоліки. Окресліть специфіку видів підприємницької діяльності в туризмі.
4. Проаналізуйте процес створення власної справи у туристичному бізнесі, обґрунтуйте джерела фінансування підприємництва в туризмі. Аргументуйте методологію розробки та структуру бізнес-плану.
5. Обґрунтуйте необхідність державного регулювання підприємницької діяльності в туризмі

3.2. Організація готельно-ресторанного господарства.

6. Охарактеризуйте основні етапи розвитку готельно-ресторанного господарства.
7. Структуруйте типи і види підприємств готельно-ресторанного господарства.
8. Охарактеризуйте організацію надання послуг підприємствами готельного господарства.
9. Визначте специфіку організації діяльності підприємств ресторанного господарства.

3.3. Туроперейтинг

10. Розкрийте зміст основних функцій туроперейтингу. Доведіть, що туроперейтинг – це вид виробничої діяльності туристського підприємства для розробки та реалізації туристичного продукту.
11. Аргументовано доведіть, що тур – це основний продукт туристського підприємства та специфічний товар на ринку послуг.
12. Розкрийте зміст стратегії туроперейтингу на сучасному ринку туристичних послуг.
13. Значення туроператорської та турагентської діяльності для реалізації туристичного продукту.

3.4. Сільський зелений туризм

14. Законодавство у сфері сільського зеленого туризму. Правовий статус осіб, що займаються сільським зеленим туризмом.
15. Поняття про агрооселю та агроготель. Вимоги до облаштування агрооселі. Міжнародні та національні стандарти якості садиб сільського зеленого туризму.
16. Бізнес-планування у сільському зеленому туризмі.

3.5. Організація анімаційної діяльності

17. Охарактеризуйте поняття анімації. Розкрийте особливості її виникнення.
18. Охарактеризуйте особливості організації анімаційних послуг у готелях і туристських комплексах. Визначте соціально-психологічні особливості споживачів анімаційних послуг.
19. Розкрийте особливості організації анімації за видами.
20. Охарактеризуйте специфіку санаторно-курортної та паркової анімації.

3.6. Організація надання транспортних послуг в туристичному бізнесі

21. Роль транспорту в туризмі. Транспортне перевезення як складова туристичного продукту. Спроектуйте кільцевий туристичний маршрут за характером побудови траси.
22. Обслуговування туристів залізничний транспортом. Види поїздів, категорійність вагонів та пропозиції залізничних подорожей на ринку. Спроектуйте туристичний маршрут з використанням залізничного транспорту.
23. Обслуговування туристів водним транспортом: морський та річковий транспорт. Круїзні перевезення та пропозиція круїзних турів на туристичному ринку. Спроектуйте туристичний маршрут з використанням річкового транспорту.

3.7. Оздоровчо-спортивний туризм

24. Відмінності між поняттями «активний туризм», «спортивний туризм», «оздоровчо-спортивний туризм». Розподіліть постійні та змінні обов'язки у групі дорослих із Полтавщини на період літнього пішохідного походу в Українських Карпатах.
25. Характеристика основних видів оздоровчо-спортивного туризму. Складіть перелік групового та особистого спорядження для весняного пішохідного походу групи учнівської молоді по території Полтавщини.
26. Класифікація туристських маршрутів. Спроектуйте оздоровчо-спортивний велосипедний маршрут для туристського походу групи дорослих по території Полтавщини у літній сезон.

3.8. Ринок туристичних, ресторанних та готельних послуг

27. Розкрийте сутність і значення конкуренції та монополізації на сучасному світовому ринку туристичних, ресторанних та готельних послуг.
28. Вплив світового ринку готельно-ресторанних послуг на міжнародний туристичний бізнес.
29. Характеристика готельного ринку України в умовах війни та перспективи його розвитку.
30. Сучасні проблеми і перспективи розвитку туризму та готельно-ресторанного бізнесу на світовому ринку послуг.

Виробнича фахова практика

1 – 30. Комплексне ситуатійне завдання до білету

8. Методичні рекомендації з підготовки до Атестаційного Екзамену
Блок 1: 1. Туризмознавство, 2. Географія туризму, 3. Рекреаційна географія та рекреалогія, 4. Економіка туризму, 5. Основи музеєзнавства та організація екскурсійних послуг, 6. Правове регулювання туристичної діяльності, 7. Безпека туризму.

1.1. Туризмознавство

1. Розкрийте передумови та об'єктивні чинники розвитку туризму, роль та місце туризму в сучасному суспільстві. Дайте характеристику зовнішніх та внутрішніх умов і факторів розвитку туризму.

Передумови та об'єктивні чинники розвитку туризму. Туризм як сфера господарської діяльності. Туризм як вид соціокультурної та рекреаційної діяльності. Третинний сектор економіки. Поняття туристичної послуги, її соціально-економічна характеристика. Значення сфери послуг та її складової частини – туризму в структурі народного господарства країни. Роль та місце туризму в сучасному суспільстві. Соціально-економічні проблеми розвитку туризму в суспільстві. Туристична економіка.

Функції туризму в суспільстві: оздоровча (рекреаційна), виховна, політична, економічна, екологічна, холістична, господарсько-економічна функція туризму. Умови розвитку туризму: природно-географічні, історико-політичні, соціально-економічні, демографічні. Зовнішні та внутрішні умови і фактори розвитку туризму. Фактори залучення (що спонукають до подорожі) та фактори розподілу і диференціації попиту (що впливають на вибір місця подорожі).

2. Розкрийте поняття «індустрія туризму». Побудуйте структурно-логічну схему: «Підсистеми індустрії туризму» та наведіть по одному прикладу до кожної підсистеми.

Індустрія туризму та її структура. Соціально-економічне значення сфери послуг. Міжнародна система послуг. Способи постачання послуг. Специфіка виробництва та постачання послуг.

Функціонально-стадійні підсистеми індустрії туризму: I – організаційно-інституційна або регуляторна; II – функціонально-господарська або виробнича; III – територіально-господарська або територіальна.

Територіальна складова індустрії туризму. Рекреаційно-туристське природокористування. Структура рекреаційно-туристичної діяльності, рекреаційного потенціалу. Підходи до класифікації туристичних ресурсів. Умови розвитку туризму на території.

Виробнича складова індустрії туризму. Типи засобів розміщення та їх класифікація за рекомендацією ВТО. Типи закладів для організації харчування туристів. Транспортні послуги. Туристична галузь.

Територіально-господарська підсистема індустрії туризму.

3. Розкрийте визначення та класифікації туристської політики, провідну роль UNWTO у міжнародній туристській політиці. Статистика туризму: методологія розрахунків та показники розвитку міжнародного туризму.

Туристична політика: визначення та класифікація. Світова туристична політика та роль міжнародних організацій в її формуванні, регулюванні. Всесвітня туристична організація (UNWTO): структура, роль та значення у формуванні міжнародних туристичних обмінів. Комітети та комісії ВТО: їх функції, завдання.

Міжнародні туристські організації. Формування міжнародних контактів та міжнаціональної туристичної політики. Міжнародні організації: загальні, спеціальні, регіональні та інші. Інтеграційні та глобалізаційні процеси в туризмі. Міжнародна інтеграція в туризмі. Формування та роль транснаціональних корпорацій у сфері туризму.

Міжнародні документи у сфері туризму. Сталий розвиток туризму та дестинацій. Міжнародні документи, які обумовлюють перспективи розвитку туристичної сфери в світі.

Міжнародні, регіональні та національні показники розвитку туризму. Статистика туризму: методологія розрахунків та показники розвитку міжнародного туризму. Терміни «турист», «відвідувач», «подорожани». Основні показники, які включені в статистику туризму. Рекомендації ВТО по метрологічній структурі туризму. Проблеми обліку туристичних витрат та розрахунок мультиплікативного ефекту туризму.

4. Форми та види туризму. Класифікація туризму за різними ознаками класифікації та відповідно до рекомендацій UNWTO. Побудуйте структурно-логічну схему: «Види туризму».

Поділ туризму на внутрішній і міжнародний. Класифікація туризму за різними ознаками: за спрямованістю туристичних потоків, за охопленням території, за терміном подорожі, за сезонністю, за ступенем організованості, за демографічним та соціальним складом учасників подорожі, за формою організації подорожі та обслуговування, за засобом пересування, за метою подорожі.

Відповідно до рекомендацій ЮНВТО типами туризму є внутрішній, в'їзний і виїзний, а категоріями його є національний, міжнародний і туризм в межах країни; за цілями відвідування: 1. Дозвілля, рекреація і відпочинок. 2. Відвідини знайомих і родичів. 3. Ділові й професійні цілі. Участь в різних конференціях, виставках, навчання і стажування. 4. Лікування, відвідини курортів і клінік. Лікування, а також профілактика захворювань. 5. Релігія і паломництво. 6. Інші цілі.

5. Поняття, структура та складові туристичного продукту. Специфіка виробництва та постачання туристичних послуг.

Туристичний продукт: сутність, складові, вимоги. Поняття туристичного продукту. Визначення поняття туристичний продукт відповідно до Закону України «Про туризм». Різні аспекти щодо визначення туристичного продукту. Туристичний пакет. Тур та турпродукт. Структура туристичного продукту. Рівні туристичного продукту. Види туристичних послуг: характерні та супутні туристичні послуги. Якість турпродукту. Специфічні особливості туристичного продукту як товару. Комплекс туристичних послуг, які включаються в турпродукт: 1) туристична дестинація; 2) основні; 3) додаткові; 4) матеріальні

туристичні послуги. Властивості туристичних послуг. Відмінності туристичних послуг. Сезонність. Відмінність туристичного продукту від туристичної послуги.

1.2. Географія туризму

6. Охарактеризуйте критерії, за якими проводиться класифікація видів туризму. Визначте та коротко охарактеризуйте види туризму. Наведіть конкретні приклади.

Основні критерії виокремлення основних видів туризму. Види туризму, що визначаються мотивацією туристичної подорожі. Класифікація видів туризму за числом учасників, за ознакою рухливості, за характером використання транспортних послуг, за правовим статусом учасників та тривалості перебування.

7. Проаналізуйте географію активних видів туризму. Покажіть на карті центри гірськолижного туризму України та світу.

Географічна характеристика гірськолижного туризму. Історія, види та інфраструктура гірськолижного туризму. Географія центрів та регіонів розвитку гірськолижного туризму в Україні, Європейському туристичному макрорегіоні та у світі.

Географічна характеристика дайв-туризму. Види дайвінгу. Інфраструктура дайвінгу. Географія центрів та регіонів розвитку дайв-туризму в Україні, Європейському макрорегіоні та у світі. Географічна характеристика гольф-туризму. Географія центрів та регіонів розвитку гольф-туризму у Європейському туристичному макрорегіоні та у світі.

8. Географічна характеристика релігійного туризму та паломництва. Покажіть на карті світу та України основні регіони та центри релігійного туризму у православ'ї, юдаїзмі та в основних країнах ісламу.

Основні підходи до визначення релігійного туризму та паломництва. Паломництво та релігійний туризм культурно-пізнавального характеру. Види, функції та особливості паломництва. Релігійні організації та культові центри світу. Географія центрів і регіонів паломництва та релігійного туризму у християнстві, юдаїзмі та ісламі.

9. Охарактеризуйте основні види туризму за географічним принципом та за метою поїздки.

Внутрішній туризм та його значення для мешканців країни постійного проживання. Міжнародний туризм з метою розваг і відпочинку. Міжнародні туристи і запобігання незаконної міграції. Оформлення документів для проходження митного, валютного і медичного контролю. Рекреаційний туризм, полювання, ознайомлення з пам'ятками архітектури, заняття спортом тощо. Оздоровчий (санітарно-курортний) туризм та значення рекреаційно-курортного потенціалу території.

10. Загальна характеристика культурно-пізнавального, наукового та ділового туризму.

Культурно-пізнавальний туризм та його значення для розширення кругозору і отримання нових знань. Діловий туризм для представників міжнародного та національного бізнесу. Спеціальні конгрес-центри і зали для засідань та засоби для розміщення відвідувачів.

Науковий туризм та його значення для роботі науково-практичних фахівців. Основні види наукового туризму – ознайомлювальний, допоміжний та самостійний (туристи особисто залучаються до наукової роботи).

11. Сучасні особливості екологічного, спортивного, пригодницького, екстремального та екзотичного туризму.

Значення екотуризму для економічних стимулів збереження навколишнього середовища. Спортивний туризм як стимул займатися обраним видом спорту в процесі подорожі. Спортивні тури залежно від мети туризму: активні (заняття спортом) та пасивні (відвідування спортивних змагань).

Пригодницький туризм та заняття незвичайним видом діяльності (сафарі, риболовля, тематичні походи тощо). Екстремальний та екзотичний туризм – випробування сил людини в складних обставинах (альпінізм, дайвінг, рафтинг, банджі-джампінг, подорожі до Антарктиди або у підводний світ на субмарині тощо). Дорога розвага та ризик для життя туристів. Значення висококваліфікованих інструкторів для забезпечення безпеки туристів.

1.3. Рекреаційна географія та рекреалогія

12. Висвітліть основні положення рекреаційної оцінки природних ресурсів. Проблема оптимізації рекреаційних навантажень на природні комплекси.

Етапи оцінки рекреаційних природних ресурсів. Типи оцінювання природних ресурсів: медико-біологічний, психолого-естетичний і технологічний та їх характеристики. Проблеми економічної оцінки природних рекреаційних ресурсів. Методичні основи визначення рекреаційних навантажень на природні комплекси. Рекреаційне навантаження на території та методи його оцінки. Стадії рекреаційної дигресії. Рекреаційне природокористування і охорона природи.

13. Дайте географічну характеристику кліматичних, бальнеологічних, бальнеогрязьових ресурсів. Покажіть та карті розміщення основних бальнеологічних курортів (курортних місцевостей) України.

Кліматоутворюючі рекреаційні ресурси: клімат, погодні умови. Типи та класи погоди. Медико-кліматична характеристика основних природних зон. Аеротерапія, геліотерапія. Лікувально-курортне господарство України. Бальнеологічні ресурси – основа формування ефективного профілактично-лікувального комплексу. Класифікації мінеральних вод в Україні. Бальнеолікування. Грязелікування.

14. Розкрийте сутність рекреаційних потреб і рекреаційної діяльності. Охарактеризуйте цикли рекреаційної діяльності.

Рекреаційні потреби та їх дослідження. Суспільні рекреаційні потреби. Групові рекреаційні потреби. Індивідуальні рекреаційні потреби. Чинники формування рекреаційних потреб. Рекреаційна діяльність, її структура, класифікація. Рекреаційна діяльність як форма діяльності людей у вільний час. Структура діяльності людини та функції вільного часу. Групи рекреаційної діяльності та їх характеристика. Цикли рекреаційної діяльності.

1.4. Економіка туризму

15. Проаналізуйте економічні категорії та закони, що діють у сфері туризму, та наведіть приклади їхнього впливу на туристичний бізнес в Україні.

Економічні основи туристичної діяльності. Економічні категорії та економічні закони у сфері туризму. Туристичні потреби та їх класифікація. Власність у сфері туризму. Економічні системи та їх вплив на туристичну сферу. Роль і місце туризму в економічній системі країни. Предмет та завдання економіки туризму. Рівні економічного аналізу сфери туризму. Методи економічних досліджень у сфері туризму. Система показників, що характеризують стан розвитку туризму в Україні

16. Розкрийте поняття місткості туристичного ринку. Які методи її визначення використовуються у сучасній економіці туризму?

Туристичний ринок, його класифікація та функції. Характеристика головних елементів туристичного ринку, інфраструктури ринку та їхній взаємозв'язок. Туристичний попит та його види. Чинники впливу на зміну туристичного попиту (детермінанти попиту). Еластичність попиту на туристичному ринку. Пропозиція на туристичному ринку та її детермінанти. Взаємодія попиту і пропозиції на туристичному ринку та формування ринкової рівноваги. Місткість ринку та методи її визначення.

17. Опишіть процес формування доходу туристичного підприємства. Як туроператор визначає собівартість туру?

Сутність підприємницької діяльності в туризмі. Правові основи організації туристичного бізнесу в Україні. Франчайзинг у туристичному бізнесі. Сутність та визначення поняття туристичного підприємства. Класифікація туристичних підприємств. Зовнішнє і внутрішнє середовища туристичного підприємства. Формування доходу туристичного підприємства. Структура витрат туристичного підприємства. Принципи розрахунку туроператором собівартості туру. Формування та розподіл прибутку туристичних підприємств.

18. Розгляньте основні джерела фінансування туристичних підприємств. Як співвідношення внутрішніх і зовнішніх джерел впливає на фінансову стійкість компанії?

Поняття та функції фінансів. Фінанси туристичного підприємства. Джерела фінансування діяльності туристичного підприємства. Внутрішні (власні) джерела фінансування. Зовнішні джерела фінансування. Проблема співвідношення джерел формування фінансових ресурсів туристичного підприємства. Нетрадиційні джерела фінансування, підприємницької діяльності. Лізинг. Факторинг як інструмент фінансування підприємницьких проєктів. Фінансові можливості франчайзингу у туристичному бізнесі.

19. Проаналізуйте ключові фактори, що впливають на рівень цін у туризмі. Яку роль відіграє державне регулювання у сфері ціноутворення?

Поняття ціни. Роль ціни у туризмі. Чинники, що впливають на рівень та динаміку цін. Функції ціни. Види цін. Специфічні різновиди цін у сфері туристичної діяльності. Формування ціни туристичного продукту за ринкових умов господарювання. Складові процесу ціноутворення. Формулювання мети і

завдань ціноутворення. Визначення попиту на продукцію. Визначення витрат. Аналіз цін товарів конкурентів. Вибір методу ціноутворення. Встановлення остаточної ціни та контроль над цінами. Вплив ринкової структури на ціноутворення. Ціна як засіб конкурентної боротьби. Цінова конкуренція.

20. Розгляньте механізми підтримки економічного розвитку індустрії туризму в Україні. Як міжнародні організації впливають на регулювання туристичної діяльності?

Сутність, структура та інструменти державного регулювання економіки туризму. Механізми підтримки економічного розвитку індустрії туризму. Правове регулювання економічного розвитку туристичної діяльності в різних країнах. Інститути державного регулювання туристичної галузі України. Податкове регулювання економіки туризму. Туристична політика держав за умов економічної глобалізації туристичної індустрії

Роль міжнародних організацій в регулюванні туристичної діяльності. Види, цілі і завдання міжнародних туристичних організацій. Міжнародні туристичні заходи. Інструменти регулювання міжнародної туристичної діяльності.

1.5. Основи музеєзнавства та організація екскурсійних послуг

21. Розкрийте суть науково-фондової та експозиційної роботи музею.

Поняття музейного фонду. Музейні предмети – основа музейних фондів. Типові та унікальні музейні предмети. Типи музейних предметів (джерел) – речові, образотворчі (зображальні), писемні, фонічні (звукові, аудіальні), фото- та кіноджерела. Музейна колекція. Музейне зібрання. Основний та обмінний фонди музею. Облік і зберігання музейного фонду.

Експозиційний матеріал. Експозиція. Види експозиції та методи побудови. Методи експонування: систематичний, ансамблевий, ландшафтний, тематичний. Тексти в експозиції: заголовні, провідні, пояснювальні, етикетаж і покажчики. Етапи організації експозиції: проектування, розробка тематично-експозиційних планів, відбір експонатів, складання пояснювальних текстів, монтаж. Побудова експозиції. Дизайн музейної експозиції.

22. Охарактеризуйте інновації в музейній діяльності.

Поняття інновацій. Аспекти інновацій: інновації як технічна апаратура, інновації як експонати й музейні предмети, інновації в науково-фондовій музейній роботі. Транскультурні музеї. Екомuzeї. Музейні квартали. Віртуальні музеї. Інтерактивні музеї. Віртуальні тури. Аудіогіди. Майстер-класи в музеях. Голографія. QR-коди. Google Art Project. Beacon. Living history Slow Art Day.

23. Охарактеризуйте екскурсію як форму туристських послуг. Визначте функції та ознаки екскурсії. Здійсніть класифікацію екскурсій за різними критеріями.

Поняття екскурсії як виду діяльності, як форми пізнання, як форми спілкування, як однієї з форм туристських послуг. Основні аспекти екскурсії в практичній діяльності. Особливості екскурсійного процесу. Функції екскурсії: наукової пропаганди, інформаційна, організації дозвілля, формування інтересів, розширення кругозору. Ознаки екскурсії: загальні і специфічні. Класифікація

екскурсій за змістом, за складом і кількістю учасників, за місцем проведення, за способом переміщення, за тривалістю, за формою проведення.

24. Охарактеризуйте вимоги до техніки ведення екскурсії. Визначте складові професійної майстерності екскурсовода.

Вимоги до техніки ведення екскурсії. Перевірка екскурсоводом необхідної документації. Знайомство з групою. Розміщення групи біля об'єктів. Вихід і повернення екскурсантів в автобус. Пересування екскурсантів. Місце екскурсовода. Дотримання часу, відведеного на екскурсію в цілому й розкриття окремих підтем. Техніка проведення розповіді при русі автобуса. Відповіді на питання екскурсантів. Паузи в екскурсії. Техніка використання «портфеля екскурсовода». Дотримання елементів ритуалу. Складові професійної майстерності екскурсовода: культура, кругозір, ерудиція, мова, інтуїція, знання у певній галузі, ораторська майстерність, уміння керувати екскурсійною групою, педагогічна майстерність.

1. 6. Правове регулювання туристичної діяльності

25. Характеристика актів національного законодавства щодо регулювання туристичної діяльності в Україні.

Правове регулювання відносин у сфері туризму. Джерела правового регулювання туристичної діяльності. Законодавчі акти в сфері туризму. Цивільно-правові зобов'язання та договори. Закон України «Про туризм» як спеціальний нормативно-правовий акт. Підзаконні нормативно-правові акти про туризм. Туристична діяльність як об'єкт правового регулювання. Організаційно-правові вимоги щодо здійснення туристичної діяльності. Правове регулювання безпеки туризму. Правове регулювання державної підтримки туристичної діяльності.

26. Міжнародно-правові джерела правового регулювання туристичної діяльності.

Основні міжнародно-правові стандарти з прав людини. Класифікація міжнародно-правових актів. Характеристика принципів міжнародного права. Міжнародно-правові джерела правового регулювання туристичної діяльності, ратифіковані в Україні. Манільська декларація зі світового туризму. Хартія туризму. Правовий статус міжнародних туристичних організацій. Завдання та функції Всесвітньої туристської організації (ВТО). Конвенція про охорону і сталий розвиток Карпат.

Основні етапи розвитку правового регулювання міжнародних туристичних відносин. Система правового регулювання міжнародних туристичних відносин. Уніфіковані матеріальні норми в регулюванні міжнародних туристичних відносин. Колізійне регулювання туристичних відносин, ускладнених іноземним елементом.

27. Нормативно-правове регулювання підприємницької та зовнішньоекономічної діяльності.

Підприємницьке право. Поняття та види підприємницької діяльності в галузі туризму. Правове регулювання підприємницької діяльності в галузі туризму. Юридична відповідальність за порушення у сфері підприємницької діяльності. Захист прав суб'єктів підприємницької діяльності. Співвідношення загального,

відомчого та локального правового регулювання туристичної діяльності. Система та сучасний стан правового регулювання туристичної діяльності в Україні на підзаконному рівні. Правове регулювання туристичної діяльності на локальному (регіональному) рівні. Державна підтримка туристичної діяльності в Україні на підзаконному та локальному нормативно-правовому рівнях.

Правові засади і напрями правового регулювання зовнішньоекономічної діяльності. Державне регулювання зовнішньоекономічної діяльності. Правові умови здійснення зовнішньоекономічної діяльності. Зовнішньоекономічні договори (контракти) та право, що до них застосовується. Правове регулювання окремих видів договорів (контрактів) у зовнішньоекономічних відносинах. Юридична відповідальність у зовнішньоекономічній діяльності.

1.7. Безпека туризму

28. Поняття безпеки в туризмі. Сформулюйте основні положення цільового інструктажу з безпеки життєдіяльності для групи туристів із Полтавщини, що планують здійснити влітку багатоденний пішохідний похід Українськими Карпатами.

Сутність та зміст поняття безпеки в туризмі. Складові безпеки в туризмі: безпека національних інтересів приймаючих держав, безпека туристичного бізнесу (економічна безпека в туризмі); безпека туристичних об'єктів, DESTINATION, навколишнього середовища в місцях масового перебування туристів; особиста безпека туристів та їхнього майна. Підходи до класифікації безпеки туризму за ключовими ознаками (за змістом, за масштабом тощо). Чинники безпеки в туризмі. Система заходів із забезпечення безпеки в туризмі.

Безпека в галузі туризму в Законі України «Про туризм».

29. Поняття небезпек і ризиків у туристичній діяльності. Складіть перелік спеціального туристського спорядження для долаття природних перешкод у пішохідному туризмі.

Визначення та характеристики небезпек у сфері туризму. Підходи до класифікації небезпек, небезпечних та шкідливих факторів у туристичній діяльності (за походженням, за локалізацією, за сферою вияву, за наслідками тощо). Класифікація небезпек за джерелами походження: природні, техногенні, соціально-політичні, комбіновані.

Поняття туристичних ризиків. Класифікація ризиків за об'єктом (для життя і здоров'я, для майна туристів; для підприємств туристичної сфери). Об'єктивні та суб'єктивні чинники ризику в туризмі.

30. Страхування як складова системи безпеки в туризмі. Схарактеризуйте види та форми страхування в туризмі.

Страхування як вид цивільно-правових правовідносин. Страхування – основна форма забезпечення безпеки туристів у країні (місці) тимчасового перебування. Поняття, що характеризують умови страхової діяльності: страховий ризик, страховий випадок, страхова сума, страхова виплата, страховий платіж (внесок, премія), страхове відшкодування, франшиза, договір страхування, страхове свідоцтво (поліс, сертифікат) тощо. Види та форми страхування в туризмі. Страхування туристів при здійсненні туристичних поїздок відповідно до Закону України «Про туризм».

Блок 2: 1. Туристична картографія. 2. Рекреаційні комплекси світу. 3. Рекреаційні регіони України. 4. Туристичне країнознавство. 5. Туристичне краєзнавство та краєзнавча діяльність. 6. Менеджмент і маркетинг в туризмі. 7. Інформаційні системи та технології в туризмі. 8. Геоелектроніка туризму

2.1. Туристична картографія

1. Розкрийте практичне значення топографічної карти під час туристичних походів.

Географічна карта: значення, функції. Масштаб топографічної карти. Способи вимірювання відстаней на топографічній карті. Способи вимірювання площ на топографічній карті. Аналіз природних та антропогенних об'єктів топографічної карти.

2. Розкрийте необхідність використання карт в орієнтуванні під час туристичних походів.

Сутність орієнтування. Орієнтування за допомогою топографічних карт та карт для спортивного орієнтування. Дійсний азимут. Магнітний азимут. Магнітне схилення. Дирекційний кут. Наближення меридіанів. Зворотній азимут. Практичне застосування азимутів.

3. Висвітліть принципи та методи розробки тематичних карт. Сутність тематичних туристичних карт та елементи їхнього змісту. Використовуючи способи зображення на тематичних туристичних картах створіть фрагмент туристичної карти.

Порівняння способів зображення на тематичних картах. Спосіб якісного фону. Спосіб кількісного фону. Спосіб ареалів. Крапковий спосіб. Спосіб локалізованих діаграм. Спосіб значків. Спосіб знаків руху. Спосіб лінійних знаків. Спосіб картограми. Спосіб картодіаграми. Спосіб гіпсометричного забарвлення рельєфу. Спосіб тіншової пластики рельєфу. Спосіб перспективного зображення рельєфу.

4. Оцініть роль картографічних матеріалів у розвитку туристичної інфраструктури та безпеці туристів.

Вплив туристичних карт на розвиток екотуризму та активного відпочинку. Використання карт для планування туристичних маршрутів. Як тематичні карти сприяють збереженню природних і культурних пам'яток. Роль картографії у забезпеченні безпеки туристів. Використання цифрових карт та GPS у сучасному туризмі.

2.2. Рекреаційні комплекси світу

5. Дайте характеристику рекреаційним ресурсам Європи. Доведіть, що Європа є провідним рекреаційним регіоном світу.

Різновиди природних ресурсів європейського рекреаційного регіону. Рекреаційні природні ресурси Європи. Історико-культурні рекреаційні ресурси Європи. Фактори розвитку рекреаційного господарства в регіоні. Оцінка комплексу рекреаційних ресурсів.

6. Розкрийте специфіку формування і розвитку рекреаційних комплексів і центрів туризму в Азії. Схарактеризуйте рекреаційний комплекс однієї з країн Азійського регіону (країна за вибором Здобувача).

Рекреаційно-ресурсний потенціал і соціально-економічні фактори розвитку рекреаційних комплексів. Рекреаційні природні ресурси Азійського регіону. Історико-культурні рекреаційні ресурси. Фактори розвитку рекреаційного господарства в регіоні. Оцінка комплексу рекреаційних ресурсів.

7. Розкрийте специфіку формування і розвитку рекреаційних комплексів і центрів туризму в Північній Америці. Визначте особливості рекреаційних комплексів регі

Рекреаційні ресурси Північної Америки. Досвід США в організації національних природних парків. Туристські стежини як форма рекреаційного використання території. Значення внутрішнього туризму в розвитку рекреаційних комплексів Північної Америки.

8. Схарактеризуйте рекреаційні ресурси та особливості розвитку рекреаційних комплексів Південноамериканського регіону. Окресліть перспективи розвитку рекреаційних комплексів країн Південної Америки.

Своєрідність рекреаційного потенціалу Південноамериканського регіону. Рекреаційні природні ресурси регіону. Історико-культурні рекреаційні ресурси регіону. Рекреаційна діяльність в країнах Південної Америки. Перспективи розвитку рекреаційних комплексів країн Південної Америки.

2.3. Рекреаційні регіони України

9. Теоретичні засади рекреаційної регіоналізації. Територіальні рекреаційні системи як основа для рекреаційної регіоналізації України. Обґрунтуйте свій варіант «7 чудес України» за певним критерієм.

Територіальні рекреаційні системи: поняття, умови та чинники їх розвитку та геопросторової організації. Поняття і сутність рекреаційної регіоналізації. Схеми рекреаційної регіоналізації території України. Основні перспективні напрями розвитку рекреаційних районів.

Обґрунтуйте свій варіант виділення «7 чудес України» за певним критерієм.

10. Характеристика Карпатського рекреаційного регіону. Основні фактори розвитку туризму і рекреації у Карпатському регіоні. Обґрунтуйте виділення суперточки-тур в Карпатському рекреаційному регіоні.

Загальні відомості про район. Географічне положення району. Природні, історико-культурні, соціально-демографічні, соціально-економічні ресурси району. Об'єкти природно-заповідного фонду. Перспективи використання рекреаційних ресурсів району.

Виділення суперточки-тур в Карпатському рекреаційному регіоні.

11. Характеристика Столичного рекреаційного регіону. Основні фактори розвитку туризму і рекреації у Столичному регіоні. Обґрунтуйте виділення суперточки-тур у Столичному рекреаційному регіоні.

Загальні відомості про район. Географічне положення району. Природні, історико-культурні, соціально-демографічні, соціально-економічні ресурси району. Об'єкти природно-заповідного фонду. Перспективи використання рекреаційних ресурсів району.

Виділення суперточки-тур в межах Столичного рекреаційного регіону.

2.4. Туристичне країнознавство

12. Основні чинники і особливості розвитку туризму в країнах Європейського туристичного регіону. Туристично-країнознавча характеристика країн Західної Європи (Франція). Спроектуйте туристичний маршрут по Франції для групи туристів з України.

Склад Європейського туристичного регіону. Чинники й особливості розвитку туризму в Європі. Показники розвитку туризму в субрегіонах і країнах Європейського туристичного макрорегіону. Сталий розвиток і туризм у макрорегіоні.

Франція – провідна туристична країна макрорегіону та світу. Загальні відомості про країну. Чинники розвитку туризму. Стан і тенденції розвитку туризму. Державна політика у сфері туризму. Туристичні ресурси, центри, туристичні райони, їх спеціалізація, основні тури. Спеціальна туристична інформація про країну.

13. Туристичне районування Європейського туристичного регіону. Туристично-країнознавча характеристика країн Південної Європи (Італія). Спроектуйте туристичний маршрут по Італії для групи туристів з України.

Туристичне районування Європи. Показники розвитку туризму в країнах субрегіонів: склад субрегіонів, основні туристичні показники, переважаюча туристична спеціалізація, країни лідери в туризмі.

Загальні відомості про Італію. Чинники розвитку туризму. Стан і тенденції розвитку туризму. Державна політика у сфері туризму. Туристичні ресурси, туристичні райони і центри, їх спеціалізація, основні тури. Спеціальна туристична інформація про країни.

14. Основні чинники і особливості розвитку туризму в країнах Азійсько-Тихоокеанського туристичного регіону. Туристично-країнознавча характеристика країн Східної Азії (Китай). Спроектуйте туристичний маршрут по Китаю для групи туристів з України.

Склад Азійсько-Тихоокеанського туристичного макрорегіону (АТР). Показники розвитку туризму в субрегіонах і країнах АТР. Китай як провідна туристична країна макрорегіону. Загальні відомості про КНР. Чинники розвитку туризму в країні. Стан і тенденції розвитку туризму в Китаї. Державна політика у сфері туризму. Туристична спеціалізація, туристичні центри, об'єкти і тематичні тури з України

15. Туристичне районування Азійсько-Тихоокеанського туристичного регіону. Туристично-країнознавча характеристика Австралії. Спроектуйте туристичний маршрут до Австралії.

Показники розвитку туризму в країнах субрегіонів: склад субрегіонів, основні туристичні показники, переважаюча туристична спеціалізація, країни лідери в туризмі. Загальні відомості про Австралію. Чинники і державна політика розвитку туризму. Показники і основні тенденції розвитку туризму в країні. Туристична спеціалізація країни, туристичні райони, центри, основні тури. Трансконтинентальні залізничні подорожі Австралією.

16. Основні фактори розвитку туризму в країнах Близькосхідного туристичного регіону. Туристично-країнознавча характеристика Єгипту. Спроектуйте туристичний маршрут по Єгипту для групи туристів з України.

Склад Близькосхідного туристичного макрорегіону. Чинники і показники розвитку туризму у Близькосхідному туристичному макрорегіоні. Єгипет як провідна туристична країна макрорегіону. Загальні відомості про Єгипет. Чинники розвитку туризму. Стан і тенденції розвитку туризму в Єгипті. Державна політика у сфері туризму. Туристична спеціалізація, туристичні райони, центри, об'єкти і тематичні тури.

17. Основні фактори розвитку туризму в країнах Америки. Туристичне районування Америки. Покажіть на карті туристичні райони США і центри масового туризму. Спроектуйте туристичний маршрут по США для групи туристів з України.

Склад Американського туристичного макрорегіону. Особливості і показники розвитку туризму в субрегіонах і країнах Американського макрорегіону. США як провідна туристична країна макрорегіону. Загальні відомості про США. Чинники розвитку туризму в країні. Стан і тенденції розвитку туризму у США. Державна політика у сфері туризму. Туристична спеціалізація, туристичні райони, центри і тематичні тури.

2.5. Туристичне краєзнавство та краєзнавча діяльність

18. Сутність та значення туристичного краєзнавства. Методи дослідження та джерельна база туристичного краєзнавства. Проведіть підбір методів краєзнавчо-туристичного дослідження гори Пивиха.

Туризм як складова наукового краєзнавства. Законодавча база туристично-краєзнавчої діяльності. Організаційні форми краєзнавства. Характеристика основних видів туристично-краєзнавчої роботи. Технологічні процеси створення туристичного продукту (розробка туристської технічної документації: картосхем району проведення туристського походу, плану туристського маршруту, технологічної карти екскурсії (нитки туристського маршруту), програми туру; програм харчування й розміщення туристів на маршруті тощо).

Джерела туристичного краєзнавства. Методи туристично-краєзнавчих досліджень. Особливості використання різних методів під час конкретних туристично-краєзнавчих дослідженнях.

19. Туристсько-рекреаційні ресурси Полтавської області. Природні та культурно-історичні краєзнавчо-туристичні ресурси. Проаналізуйте туристичний потенціал об'єктів природно-заповідного фонду з метою розробки програми краєзнавчої подорожі/ екскурсії.

Природні краєзнавчо-туристичні ресурси та напрямки їх використання (рельєф та геологічна будова, клімат, води, ґрунтово-рослинний покрив, тваринний світ, ландшафти). Культурно-історичні краєзнавчо-туристичні ресурси та напрямки їх використання (архітектурні об'єкти, музеї, археологічні пам'ятки, подієві ресурси тощо).

Основні групи туристичних центрів Полтавщини (давні історичні міста, курортно-рекреаційні та оздоровчі центри, культурно-історичні центри). Туристичні маршрути на території Полтавської області. Програми розвитку туризму і рекреації на території Полтавської області.

2.6. Менеджмент і маркетинг в туризмі

20. Проаналізуйте реалізацію функцій менеджменту у туристичному бізнесі.

Загальна характеристика та класифікація функцій менеджменту. Сутність і види планування. Стратегічне планування та розробка стратегії у туристичному бізнесі. Загальна характеристика бізнес-планування у сфері туризму.

Теоретичні основи здійснення організаційної функції менеджменту у сфері туризму. Елементи проектування організації. Поняття і види організаційних структур управління у сфері туризму: лінійна; функціональна; лінійно-штабна; лінійно-функціональна; матрична; дивізійна. Їх переваги і недоліки.

Мотивація праці в туристичній організації. Основні напрями удосконалення процесу мотивації. Змістові та процесуальні теорії мотивації. Особливості побудови системи мотивації в туристичній організації.

Організація контролю в туристичній організації. Сутність та види контролю. Етапи контролю. Техніка проведення контролю.

21. Охарактеризуйте управління інформацією та системою комунікацій в туристичному бізнесі.

Інформація, її характеристики та роль у менеджменті. Класифікація інформації. Релевантна інформація в туристичних організаціях.

Поняття, види і форми комунікацій в туристичному бізнесі. Поняття, елементи та етапи комунікаційного процесу. Перешкоди у комунікаціях та їх подолання. Особливості комунікаційної взаємодії зі споживачами туристичних послуг. Налагодження взаємовигідної співпраці туроператора з постачальниками туристичних послуг.

22. Визначте зміст керівництва та лідерства в туристичній організації.

Влада як елемент впливу. Влада керівника та форми її реалізації в туристичному бізнесі. Сутність та основні засади керівництва і лідерства. Теорії лідерства. Стилi керівництва та типи менеджерів. Колектив як об'єкт управління. Формування колективу туристичної організації. Шляхи удосконалення керівництва колективом.

Відповідальність та етика у менеджменті. Відповідальність керівника туристичної організації та її форми. Етична поведінка у туристичному бізнесі. Заходи щодо забезпечення етичної поведінки.

Управління конфліктами в сфері туризму. Сутність, причини і функції конфлікту. Види конфліктів. Структура та динаміка конфліктів. Стратегії поведінки особистості в конфлікті (уникнення, суперництво, компроміс, співробітництво, пристосування). Способи та технології управління конфліктами. Основні причини та методи подолання конфліктів з туристами.

Стреси як об'єкт керівництва. Поняття та види стресу. Стадії стресу. Методи зняття стресу. Управління стресовими ситуаціями в туристичній сфері.

23. Розкрийте основи маркетингової діяльності у сфері туризму.

Сутність та основні категорії маркетингу. Становлення та розвиток маркетингу туризму. Функції, принципи та завдання маркетингу туризму. Сучасні концепції розвитку маркетингу та їх застосування на ринку туристичних послуг. Комплекс елементів маркетингу у діяльності туристичної організації. Маркетингові дослідження на ринку туристичних послуг. Особливості ринку туристичних послуг. Сегментація ринку туристичних послуг. Критерії сегментації туристичного ринку. Маркетингова оцінка сегментів ринку. Вибір цільових ринків. Позиціонування туристичного продукту у вибраних сегментах ринку.

Поняття туристичного продукту. Структура туристичного продукту. Розробка туристичного продукту. Життєвий цикл туристичного продукту на ринку і маркетингова діяльність фірми. Якість туристичних послуг. Конкурентоспроможність туристичного продукту. Брендинг у туристичній сфері.

Цінова політика у сфері туристичних послуг. Поняття, чинники та функції ціни. Види цін у туризмі. Структура ціни на туристичний продукт. Мета і фактори ціноутворення. Алгоритм ціноутворення у маркетингу. Методи ціноутворення в діяльності туристичних організацій. Вибір та реалізація цінової стратегії туристичної організації.

Політика комунікацій в туристичному бізнесі. Комплекс маркетингових комунікацій у сфері туризму. Реклама туристичних послуг: сутність, цілі та види. Основні принципи реклами в туристичному бізнесі. Основні засоби та носії реклами. Туристична пропаганда та паблік рилейшнз. Поняття і види PR-кампаній у сфері туризму. Стимулювання збуту та персональний продаж.

Політика дистрибуції в туристичному бізнесі. Сутність, види та основні характеристики каналів дистрибуції (розподілу). Загальні принципи та критерії вибору каналів розподілу в туристичному бізнесі. Формування збутової стратегії туристичними підприємствами. Канали збуту туристичного продукту. Вибір посередників та напрямки співпраці з ними. Місце і роль окремих елементів ринкової інфраструктури у реалізації туристичного продукту.

2.7. Інформаційні системи та технології в туризмі

24. Дайте характеристику основних типів інформаційних систем в туризмі.

Основні типи інформаційних систем в туризмі. Вимоги до інформаційних систем туристичного бізнесу. Класифікація інформаційних систем туристичного бізнесу.

25. Охарактеризуйте технічне забезпечення туристичної фірми

Фізична архітектура інформаційної системи туристичної фірми та її складові. Вимоги до технічного забезпечення інформаційної системи турфірми. Захист інформації в туристичному бізнесі.

26. Розкрийте основні можливості сучасних табличних процесорів в туристичному бізнесі.

Огляд сучасних табличних процесорів. Розрахунок економічних показників діяльності туристичних фірм в середовищі табличного процесора. Використання статистичних функцій при оцінці показників діяльності туристичної фірми. Реалізація економіко-математичних моделей в табличному процесорі.

27. Проаналізуйте значення Інтернет-ресурсів в туристичному бізнесі.

Використання інтернет-технологій в туризмі. Типові інтернет-ресурси в сфері туризму. Основні вимоги до сучасних інтернет-ресурсів туристичного бізнесу. Додатки сервісу Google Maps. Туристичні агенції та їх сайти. Глобальні системи бронювання GDS: Amadeus, Galileo, Sabre, Worldspan. Альтернативні системи бронювання ADS: Booking.com, Expedia.com, HRS, Agoda. Використання хмарних технологій в туристичному бізнесі.

28. Розкрийте технологію автоматизація діяльності тур фірм

CRM – Системи в туристичному бізнесі. Система САМО-ТУР. Аналітична система Project Expert. Огляд можливостей ПЗ «Парус-Підприємство» для туристичного бізнесу. Модулі «Турфірма», «Готель», «Ресторан», «Аквапарк», «Спорт, краса, здоров'я» зі складу «Парус-Підприємство» та принципи їх роботи.

2.8. Геоекономіка туризму

29. Охарактеризуйте управління туристичними DESTИНАЦІЯМИ та їх розвиток в контексті реалізації стратегії сталого туризму.

Туристична DESTИНАЦІЯ як об'єкт управління. Принципи управління туристичною DESTИНАЦІЄЮ. Особливості і взаємозв'язок функцій управління на ринку туристичних послуг. Управління об'єктами туристичної DESTИНАЦІЇ. Завдання інтегрованого управління туристичною DESTИНАЦІЄЮ. Управління туристичними DESTИНАЦІЯМИ на глобальному рівні. Управління туристичними DESTИНАЦІЯМИ на регіональному рівні. Управління туристичними DESTИНАЦІЯМИ місцевого рівня. Актуальність глобальної стратегії сталого розвитку для розвитку ринку туристичних послуг. Загальне поняття про сталий туризм та його значення у розвитку туристичних DESTИНАЦІЙ.

30. Проаналізуйте значення туристичного кластера у розвитку туристичної DESTИНАЦІЇ.

Економічна сутність та значення туристичного кластера. Аналіз та визначення різниці між мережею та туристичним кластером. Принципи розвитку кластера у сфері туристичного бізнесу. Класифікації туристичних кластерів та стадії їх розвитку. Технологія формування туристичного кластера. Взаємозв'язок між туристичною DESTИНАЦІЄЮ та формуванням регіонального кластера. Характеристика основних етапів формування та розвитку туристичного кластера. Визначення форми підтримки кластерних структур у сфері туристичної діяльності. Система безпеки та сталого розвитку регіонального туристичного кластера.

Блок 3: 1. Підприємництво в туризмі. 2. Організація готельно-ресторанного господарства. 3. Туроперейтинг. 4. Сільський зелений туризм. 5. Організація анімаційної діяльності. 6. Організація надання транспортних послуг в туристичному бізнесі. 7. Оздоровчо-спортивний туризм. 8. Ринок туристичних, ресторанних та готельних послуг.

3.1. Підприємництво в туризмі

1. Розкрийте теоретичні основи підприємницької діяльності в туризмі. Охарактеризуйте особливості функціонування туристичного ринку.

Історія виникнення феномену підприємництва. Еволюція поняття «підприємець». Теорії і моделі підприємницької діяльності. Сутність підприємницької діяльності. Функції підприємництва. Умови існування і розвитку підприємництва: економічні, соціальні, правові, етичні. Характерні риси підприємця. Мотиви і стимули підприємницької діяльності.

Сутність і зміст підприємницької діяльності в туризмі. Суб'єкти підприємницької діяльності у туризмі.

Поняття про туристичний ринок. Класифікація та функції туристичного ринку. Особливості функціонування туристичного ринку. Туристичний продукт. Потреба у туристичних послугах. Туристичний попит, туристична пропозиція, ціна, конкуренція. Еластичність попиту на туристичні послуги. Туристична інфраструктура, її елементи.

2. Проінтерпретуйте мотиви і стимули підприємницької діяльності в туризмі. Встановіть зв'язок між виробництвом туристичного продукту і соціальною відповідальністю підприємця.

Мотиви і стимули підприємницької діяльності. Характерні риси підприємця.

Корпоративна соціальна відповідальність: сутність, типи, напрями, рівні. Мотиви соціальної відповідальності бізнесу. Модель А. Керролла і типи соціальної відповідальності бізнесу: економічна, правова, етична, дискреційна.

Виробництво туристичного продукту і соціальна відповідальність підприємця. Оцінка корпоративної соціальної поведінки бізнесу, PR, рейтинги ділової репутації.

3. Охарактеризуйте організаційно-правові форми підприємницької діяльності в туризмі, визначте їхні переваги і недоліки. Окресліть специфіку видів підприємницької діяльності в туризмі.

Законодавство України про підприємницьку діяльність в туризмі, про організаційно-правові та організаційно-економічні форми підприємницької діяльності. Фізична особа – підприємець. Юридична особа. Приватні підприємства. Господарські товариства: повне товариство, товариство з обмеженою відповідальністю, товариство з додатковою відповідальністю, командитне товариство, акціонерне товариство (ПрАТ, ПАТ). Кооперативи. Асоціації, корпорації, консорціуми, концерни, синдикати, трести, фінансово-промислові групи. Холдинг.

Переваги та недоліки організаційно-правових форм підприємницької діяльності.

Об'єктивна основа виділення видів підприємництва. Промислове підприємництво. Комерційне підприємництво. Фінансове підприємництво. Страховий бізнес. Види підприємництва в туризмі. Форми туризму: міжнародний і внутрішній туризм. Страхування в туризмі.

4. Проаналізуйте процес створення власної справи у туристичному бізнесі, обґрунтуйте джерела фінансування підприємництва в туризмі. Аргументуйте методологію розробки та структуру бізнес-плану.

Вивчення ринку та пошук «ринкової ніші». Стратегія «блакитного океану». Визначення виду туристичного підприємництва та вибір організаційно-правової форми підприємницької діяльності. Особливості правового статусу туроператорів та турагентів.

Статутний фонд та джерела його формування. Засновницькі документи, їх структура: Статут, Установчий договір. Процес реєстрації в органі державної реєстрації. Обов'язкові процедури після реєстрації підприємства. Припинення діяльності суб'єкта господарювання. Франчайзинг у туристичному підприємстві.

Бізнес-план: цілі, завдання, функції. Види бізнес-планів. Методики складання бізнес-планів. Бізнес-план у туризмі. Особливості бізнес-планування туроператорів і турагентств. Основні етапи розробки бізнес-плану: підготовчий, розроблення основних розділів бізнес-плану, презентація бізнес-плану. Структура, розробка та оформлення бізнес-плану. Маркетинговий та виробничий план. Організаційний та фінансовий план. Презентація бізнес-плану в туризмі. Пітч-презентація бізнес-плану.

5. Обґрунтуйте необхідність державного регулювання підприємницької діяльності в туризмі

Державне регулювання підприємницької діяльності в туризмі. Функції і методи державного регулювання розвитку підприємницької діяльності в туризмі. Інструменти державної політики у підприємстві в туризмі: правові (нормативно-правова база туризму; ліцензування та стандартизації у сфері туризму; митне регулювання; встановлення правил в'їзду, виїзду та перебування на території України); економічні (податкове регулювання; цільове бюджетне фінансування програм розвитку туризму; створення сприятливих умов для інвестицій у туристичний бізнес; інвестиції у людський капітал); соціальні (соціальний туризм); організаційні (формування іміджу України на світовому ринку туризму, участь у міжнародних туристських програмах, багатоцільове використання туристської інфраструктури, державні інвестиції).

3.2. Організація готельно-ресторанного господарства

6. Охарактеризуйте основні етапи розвитку готельно-ресторанного господарства

Організація готельного господарства як окрема галузь знань. Суть, основні завдання, мета дисципліни «Організація готельного господарства». Готельне господарство у Стародавньому світі. Готельне господарство у Середньовіччі. Готельне господарство у Новий час. Готельне господарство у Новітній час. Історія розвитку готельного господарства в Україні. Міжнародні

готельні ланцюги, мережі. Госпіції. Заїжджі та гостинні двори. Отель. Готель. Мотель. Караван-сарай. Ям (поштова станція). Хостел. Порто-франко. Підприємства індустрії готельного сервісу. Готельний бізнес. Франчайзинг у готельному господарстві. Стан готельної справи світу по регіонах: Африка, Америка, Східна Азія і район Тихого океану, Європа, Близький Схід; залежність її від тенденцій розвитку туризму.

7. Структуруйте типи і види підприємств готельно-ресторанного господарства.

Основні типи засобів розміщення підприємств готельного господарства. Класифікація підприємств готельного господарства в Україні і світі. Характеристика основних вимог до класифікації готелів: навколишньої території, будівель, якості устаткування і обладнання, організації номерного фонду, громадських і допоміжних приміщень, обслуговуючого персоналу тощо. Класифікація та характеристика підприємств ресторанного господарства: їдальні, ресторани, бари, кафе, закусочні, підприємства швидкого обслуговування, кейтерінг. Заготівельні підприємства.

Організація приміщень житлової групи. Номер як окреме приміщення для тимчасового помешкання. Основні елементи номера. Характеристика різних типів номерів: кількість житлових кімнат, їх призначення та обладнання, наявність санвузла, розміщення меблів у номерах. Типи номерів: номер-апартамент, номер-президентський апартамент; номер-люкс, двокімнатний номер, номер-комплекс, номер-дубль (студію), однокімнатний номер, номер-дуплекс, номер-студію, номери I, II, III, IV та V категорій, суміжні номери, інші типи номерів: тематичні, іменні тощо.

Організація приміщень нежитлової групи. Основні види нежитлових груп приміщень, їх розташування. Блок адміністративних приміщень. Організація приміщень вестибюльної групи. Приміщення побутового обслуговування: перукарні, пункт прокату, пункти дрібного ремонту речей, приміщення побутового обслуговування на поверсі тощо.

Приміщення культурно-масового та спортивно-рекреаційного обслуговування: конференц-зали; дискотеки; бібліотеки; більярді; казино; кегельбани; зали ігрових автоматів; демонстраційні зали; туристичні клуби; відеосалони та інші приміщення, що реалізують функції відпочинку мешканців готельного підприємства.

Архітектура та інтер'єр приміщень готелів. Складові сучасного інтер'єру підприємств готельного господарства. Екстер'єр готелю. Природнокліматичні вимоги до екстер'єру готелю. Кольори в інтер'єрі. Кольорові рішення в інтер'єрі приміщень. Освітлення і колір в інтер'єрі підприємств готельного господарства. Меблі в інтер'єрі підприємств готельного господарства. Декоративне мистецтво в художньому оформленні інтер'єрів. Озеленення приміщень готельного господарства.

8. Охарактеризуйте організацію надання послуг підприємствами готельного господарства

Послуги, що надаються підприємствами готельного господарства. Функції та особливості організації роботи служби прийому та розміщення у

готелі. Документальне оформлення туристів, туристичних груп та іноземців в готелі.

Підготовка номерного фонду до поселення мешканців. Послуги, які надає персонал мешканцям на поверсі. Побутове обслуговування мешканців готелю. Основні послуги, що надаються безкоштовно: виклик швидкої допомоги, лікаря і доставка ліків; користування медичною аптечкою першої допомоги; доставка в номер або вручення персоналом готелю особистої кореспонденції; збереження ручного багажу; збереження цінностей та грошей, що здаються за описом.

Додаткові платні послуги, що надаються на поверхах. Організація послуг щодо прання, прасування, дрібного ремонту одягу та речей мешканців тощо. Послуги, що надаються методом самообслуговування за допомогою автоматів тощо.

Організація виїзду мешканців із номерів. Прийом номера персоналом у мешканця. Порядок складання актів на відшкодування збитків за псування готельного майна і актів на забуті речі. Порядок збереження і повернення забутих мешканцями речей.

Організація і технологія надання додаткових послуг у готелі. Користування індивідуальним готельним пляжем, басейном, сауною, іншими додатковими послугами на території та у приміщеннях готельного підприємства. Організація проведення конференцій, симпозіумів інших наукових та бізнес-заходів у готелях. Організація послуг перекладача, гід-екскурсовода тощо. Організація транспортного обслуговування та надання транспортних послуг. Організація автотранспорту за рахунок туру, порядок замовлення транспорту, вимоги до транспортних засобів і водіїв. Організація автотранспортного обслуговування туристів залежно від класу турів.

Організація анімаційних послуг. Особливості організації анімаційних послуг залежно від вікової категорії мешканців готелю. Організація надання послуг нянь та догляду за дітьми, людьми похилого віку, хворими та ін. Організація екскурсій та розробки екскурсійних маршрутів. Організація діяльності пунктів прокату туристичного спорядження залежно від типу готельного підприємства.

Організація дозвілля підприємствами готельного господарства. Характеристика основних типів підприємств дозвілля. Ігорний бізнес як сегмент індустрії дозвілля. Роль анімації в роботі готельного-ресторанного комплексу.

Культура обслуговування в готельному господарстві. Поняття культури та якості обслуговування. Норми поведінки персоналу у процесі спілкування з мешканцями готелю. Основні вимоги до працівників готельного господарства: свідомість, дисципліна, відповідальність, професіоналізм, організованість. Культура поведінки працівників готелю: етикет, ввічливість, скромність, коректність, тактовність, манери, жести, рухи, вимоги до одягу, косметики. Культура мови; основні і важливі для готельної професії правила.

Конфліктні ситуації у сфері гостинності. Розв'язання конфліктних ситуацій. Організація контролю якості обслуговування.

9. Визначте специфіку організації діяльності підприємств ресторанного господарства.

Особливості діяльності підприємств ресторанного господарства. Класифікація підприємств ресторанного господарства. Послуги, що надають підприємства ресторанного господарства.

Заготівельні підприємства, їх характеристика, види, особливості діяльності. Їдальні, ресторани, бари кафе, закусочні, підприємства швидкого обслуговування як типи підприємств ресторанного господарства, їх характеристики та особливості діяльності.

Поняття про роздрібну торгівлю в громадському харчуванні, особливості діяльності. Кейтерінг.

Раціональне розміщення мережі підприємств ресторанного господарства. Вимоги до організації постачання продуктами та матеріально-технічними засобами підприємств ресторанного господарства. Джерела постачання та постачальники продуктів. Організація постачання. Вибір постачальника. Рух товару на підприємствах ресторанного господарства, його характеристика. Транспорт для постачання товару і вимоги до нього.

Організація приймання продовольчих товарів. Запаси продуктів, їх значення для роботи підприємства ресторанного господарства. Організація матеріально-технічного постачання підприємств ресторанного господарства. Призначення, компонування складських приміщень. Складські приміщення, їх оснащення. Організація зберігання продуктів, режим і способи їх зберігання. Організація тарного господарства. Призначення і класифікація тари (упаковки), вимоги до неї.

Виробнича інфраструктура підприємств ресторанного господарства. Взаємозв'язок виробничих цехів з іншими групами приміщень. Вимоги до створення оптимальних умов праці. Вимоги до організації робочих місць. Організація роботи заготівельних та виробничих цехів. Організація роботи мийної кухонного посуду. Оперативне планування на підприємстві: зміст, завдання, етапи. Виробничий персонал, вимоги до нього.

3.3. Туроперейтинг

10. Розкрийте зміст основних функцій туроперейтингу. Доведіть, що туроперейтинг – це вид виробничої діяльності туристського підприємства для розробки та реалізації туристичного продукту.

Поняття і зміст туроперейтинга. Туроперейтинг як вид виробничої діяльності туристського підприємства. Туроперейтинг: підходи до визначення та його функції. Особливості виробничої діяльності в туризмі. Основні елементи комплексу туроперейтинга: планування та реалізація турів, обслуговування туристів по туру. Вимоги до організації турів. Забезпечення повноти якості обслуговування та безпеки туристів. Презентативна та репрезентативна функція туроператора.

11. Аргументовано доведіть, що тур – це основний продукт туристського підприємства та специфічний товар на ринку послуг.

Економічна сутність туру як різновиду товару. Типи турів та їх класифікація. Тур і туристський маршрут: основні поняття, подібності та

різниця. Основні підходи до типології та класифікації туристських маршрутів. Побудова туристських маршрутів залежно від типів турів. Туристичний пакет та його основні характеристики. Компоненти туристичного пакета: основні та додаткові послуги.

12. Розкрийте зміст стратегії туроперейтингу на сучасному ринку туристичних послуг.

Реклама в туроператорській діяльності. Специфічні функції та основні носії туристської реклами. Основні практичні інструменти проведення PR-акцій. Стимулювання споживачів та стратегічне планування в туроперейтингу. Розробка стратегії туроперейтингу та її стадії: генеральні стратегії; маркетингові стратегії; стратегії конкурентної боротьби; стратегії ціноутворення; корпоративні стратегії; стратегії менеджменту туристичного продукту.

13. Значення туроператорської та турагентської діяльності для реалізації туристичного продукту.

Ключові суб'єкти туристичної діяльності, які взаємодіють у процесі розробки та реалізації туристичного продукту (туроператор, турагент, турист-споживач, виконавці туристичних послуг як національні або іноземні контрагенти). Основні завдання туроператорської та турагентської діяльності.

Комплектувальна, сервісна і гарантійна функції туроператора. Значення туристичного підприємства для реалізації турпродукту. Каталог туроператора: його зміст та складові характеристики туристичного продукту.

3.4. Сільський зелений туризм

14. Законодавство у сфері сільського зеленого туризму. Правовий статус осіб, що займаються сільським зеленим туризмом.

Система понять щодо сільського зеленого туризму. Законодавчі аспекти та правове поле сільського зеленого туризму в Україні. Закони України «Про туризм», «Про особисте селянське господарство», «Про підприємництво». Забезпечення умов для розвитку сільського туризму. Інституційні умови розвитку сільського туризму. Державне регулювання в сфері сільського зеленого туризму України. Повноваження органів виконавчої влади місцевого самоврядування у сфері сільського зеленого туризму Роль органів місцевого самоврядування, громад і громадських організацій у розвитку сільського туризму. Організаційно-правові форми діяльності сільського зеленого туризму. Несформованість правового статусу сільського зеленого туризму та пов'язані із цим проблеми.

15. Поняття про агрооселю та агроготель. Вимоги до облаштування агроосель. Міжнародні та національні стандарти якості садиб сільського зеленого туризму.

Основні легальні форми діяльності агрооселі: особисте селянське господарство та реєстрація приватного підприємця. Облаштування агроосель та агроготелів. Базові умови в агрооселі. Оформлення ландшафту та прилеглих територій агрооселі. Якість продукту сільського туризму. Категоризація сільської бази розміщення. Екологічне маркування агросадиб. Гарантування безпеки у сфері сільського туризму.

16. Бізнес-планування у сільському зеленому туризмі.

Розробка бізнес-плану. Мета створення бізнес-плану для агрооселі. Структура агротуристичного бізнес-плану та вимоги до його оформлення. Характеристика основних розділів бізнес-плану. Оподаткування підприємців, що працюють у сільському туризмі. Джерела фінансування агротуристичної діяльності. Інвестиційна програма агротуристичного господарства. Проблеми організації і перспективи розвитку сільського туризму. Проблема створення іміджу та утворення привабливого туристичного продукту.

3.5. Організація анімаційної діяльності

17. Охарактеризуйте поняття анімації. Розкрийте особливості її виникнення.

Поняття анімації та анімаційних послуг. Характерні риси анімації. Поняття та зародження анімаційної діяльності. Передумови виникнення анімації. Організація дозвілля у давні часи – проведення культових фольклорних свят і обрядів, Олімпійські ігри, лицарські турніри тощо. Офіційне визнання анімації у Франції (друга половина XX ст.). Розширення напрямів використання анімаційної діяльності (початок XXI ст.).

18. Охарактеризуйте особливості організації анімаційних послуг у готелях і туристських комплексах. Визначте соціально-психологічні особливості споживачів анімаційних послуг.

Організація готельної анімації. Поняття менеджменту готельної анімації. Функції анімаційного менеджменту: планування, організація, мотивація, аналіз і контроль. Функціональна схема управління анімаційною службою готелю. Матеріально-технічна база анімації. Кваліфікація аніматорів. Соціально-психологічні особливості споживачів анімаційних послуг. Класифікація туристів за віком, статтю, ставленням до проведення дозвілля. Національні особливості споживачів анімаційних послуг.

19. Розкрийте особливості організації анімації за видами.

Специфіка вербальної анімації. Вербальна анімація: поняття, сутність, форми. Невербальні засоби спілкування в анімації. Акторська майстерність аніматора. Пластична культура аніматора.

Організація ігрової та спортивної анімації. Методика проведення рухливих ігор. Рухливі ігри на спортивних майданчиках. Рухливі ігри в басейні. Рухливі ігри для дітей. Методика складання і проведення ігрових анімаційних програм. Організація спортивної анімації. Аеробіка. Аква-аеробіка.

Музична та танцювальна анімація. Організація анімаційних шоу. Характеристика сценічного шоу. Шоу історичної анімації. Особливості технічних шоу. Основні стилі лазерного шоу. Способи театралізації анімаційних шоу-програм. Прийоми для залучення учасників до театралізованого дійства. Свята як об'єкт подієвого туризму. Характерні риси святкової анімації. Специфіка організації свят у готелі. Організація сімейних свят. Організація корпоративних заходів.

20. Охарактеризуйте специфіку санаторно-курортної та паркової анімації.

Поняття санаторно-курортної анімації. Курортна специфіка анімаційних програм. Особливості роботи аніматора в курортних закладах. Поняття

паркової анімації. Новітні технології. Тематичні парки («Діснейленд», «Леголенд», «Астерікс», «Світ Чарльза Дікенса», «Парк Гаррі Потера» та ін.). Заходи в парковій анімації: ігри та змагання, квести та майстер-класи, концерт дитячої творчості, майданчик сучасного мистецтва, спортивно-екстримальні розваги тощо.

3.6. Організація надання транспортних послуг в туристичному бізнесі

21. Роль транспорту в туризмі. Транспортне перевезення як складова туристичного продукту. Спроектуйте кільцевий туристичний маршрут за характером побудови траси.

Значення транспорту у розвитку суспільства. Загальні поняття про транспорт та транспортні системи. Види транспортних засобів, транспортне перевезення як складова туристичного продукту. Нормативно-правова база розвитку туризму та функціонування транспорту в туристичному бізнесі. Класифікація транспортних подорожей і транспортних засобів (за типом приналежності, за сезонністю подорожі, за характером побудови траси маршруту, за тривалістю маршруту, за видом засобів пересування). Специфічні (фунікулери, підвісні дороги, гужовий та в'ючний транспорт тощо) та перспективні види транспортного обслуговування в туризмі (космічний, «Х'юпер луп» тощо). Вартість транспортного обслуговування турів на різних видах транспорту, їх калькуляція.

22. Обслуговування туристів залізничний транспортом. Види поїздів, категорійність вагонів та пропозиції залізничних подорожей на ринку. Спроектуйте туристичний маршрут з використанням залізничного транспорту.

Техніко-економічні особливості залізничного транспорту. Матеріально-технічна база залізничного транспорту і організація її експлуатації. Види поїздів та категорійність вагонів. Перевезення туристів регулярними пасажирськими потягами. Організація подорожей у туристсько-екскурсійних потягах. Групові квитки, специфіка оформлення. Залізничний транспорт у світі та в Україні. Пропозиції залізничних подорожей на туристичному ринку. Міжнародне співробітництво в сфері залізничного транспорту.

23. Обслуговування туристів водним транспортом: морський та річковий транспорт. Круїзні перевезення та пропозиція круїзних турів на туристичному ринку. Спроектуйте туристичний маршрут з використанням річкового транспорту.

Матеріально-технічна база водного транспорту: морський та річковий транспорт. Круїзні перевезення. Каботажні перевезення. Пропозиція круїзних турів на туристичному ринку. Організація обслуговування туристів під час круїзу. Забезпечення безпеки туристів під час круїзів. Взаємодія туроператорів і судновласників при здійсненні подорожей. Договори фрахтування. Порядок укладання угоди про оренду судна та надання послуг. Організація взаємодії між командою, дирекцією круїзу та службами обслуговування туристів.

3.7. Оздоровчо-спортивний туризм

24. Відмінності між поняттями «активний туризм», «спортивний туризм», «оздоровчо-спортивний туризм». Розподіліть постійні та змінні

обов'язки у групі дорослих із Полтавщини на період літнього пішохідного походу в Українських Карпатах.

Сутність та зміст понять «активний туризм», «спортивний туризм», «оздоровчо-спортивний туризм». Активний рух – визначальна риса оздоровчо-спортивного туризму. Реалізація рекреаційної функції оздоровчо-спортивного туризму як компенсації фізичного недовантаження та гіподинамії, відновлення фізичних і духовних сил у процесі мандрівки. Оздоровчий туристський похід та туристський табір із радіальними виходами як головні форми оздоровчо-спортивного туризму.

25. Характеристика основних видів оздоровчо-спортивного туризму. Складіть перелік групового та особистого спорядження для весняного пішохідного походу групи дорослих туристів по території Полтавщини.

Спільні риси видів оздоровчо-спортивного туризму: здатність забезпечити найбільшу масовість при досить значному фізичному навантаженні, необхідність певної тактичної і технічної підготовки, наявність ознак спорту, оздоровчий ефект.

Основні види оздоровчо-спортивного туризму: пішохідний, водний, велосипедний, характеристика їхніх особливостей (середовище, спосіб пересування, специфічні перешкоди на маршрутах, спорядження, особливості підготовки туристів).

26. Класифікація туристських маршрутів. Спроектуйте оздоровчо-спортивний велосипедний маршрут для туристського походу групи дорослих по території Полтавщини у літній сезон.

Підходи до класифікації маршрутів оздоровчо-спортивного туризму: за особливостями побудови траси (лінійні, кільцеві, радіальні, комбіновані), за охопленням території (місцеві, дальні, зарубіжні), за способом пересування, за сезонністю (цілорічні, сезонні – літні, зимові), за тривалістю (одноденні, короткострокові, багатоденні), за складністю (походи вихідного дня, некатегорійні, категорійні), за інтенсивністю використання (постійно діючі, тимчасові, одноразового використання).

3.8. Ринок туристичних, ресторанних та готельних послуг

27. Розкрийте сутність і значення конкуренції та монополізації на сучасному світовому ринку туристичних, ресторанних та готельних послуг.

Територіально-економічна структура сучасного світового ринку туристичних, ресторанних та готельних послуг. Основні види ринків за розвитком конкуренції та монополізації. Монополізація на світовому ринку туристичних послуг як встановлення домінуючого положення транснаціонального бізнесу. Історичні особливості розвитку світового ринку туристичних послуг. Діяльність ТНК та їх роль у розвитку світового ринку туристичних послуг. Мультинаціональні функціональні утворення на ринку туристичних, ресторанних та готельних послуг: ТНК та міжнародні організації у сфері туризму. Глобальні корпорації та їх вплив на розвиток регіональних і національних ринків туристичних послуг.

28. Вплив світового ринку готельно-ресторанних послуг на міжнародний туристичний бізнес.

Сучасний розвиток та функціонування суб'єктів готельно-ресторанної сфери у світі та в Україні. Пріоритетні напрямки розвитку готельно-ресторанної індустрії: спеціалізація готелів та готельних послуг, створення міжнародних альянсів та готельних ланцюгів. Розвиток малого бізнесу у сфері готельно-ресторанної індустрії. Значення готельно-ресторанних послуг у розвитку міжнародного туристичного бізнесу.

29. Характеристика готельного ринку України в умовах війни та перспективи його розвитку.

Готельний сектор, як важлива складова туристичної індустрії. Сучасні проблеми розвитку готельного бізнесу України. Ключові тенденції розвитку галузі та вплив військового стану на ринок готельних послуг. Шляхи адаптації та зростання індустрії гостинності. Впровадження нових напрямів, спрямованих на покращення туристичного іміджу країни. Адаптаційні можливості сектору гостинності та перспективи розвитку туризму в Україні.

30. Сучасні проблеми і перспективи розвитку туризму та готельно-ресторанного бізнесу на світовому ринку послуг.

Ринок готельно-ресторанних послуг як важлива складова туристичних послуг. Основні напрямки розвитку туризму та готельно-ресторанних послуг на міжнародному рівні. Методи та форми організації готельно-ресторанних послуг у сфері світового туристичного бізнесу. Основні тренди в туризмі та готельно-ресторанному бізнесі на міжнародному ринку послуг в контексті глобалізації та цифровізації господарської діяльності, конкуренції та зовнішніх і внутрішніх факторів впливу на розвиток туризму. Сучасні методи наукового дослідження для визначення кризових явищ і проблемних питань в індустрії гостинності. Приклади спеціалізації по країнах світу щодо форм і видів туристичних послуг.

9. Джерела інформаційні з підготовки до Атестаційного Екзамену

Блок 1: 1. Туризмознавство. 2. Географія туризму. 3. Рекреаційна географія та рекреалогія. 4. Економіка туризму. 5. Основи музеєзнавства та організація екскурсійних послуг. 6. Правове регулювання туристичної діяльності. 7. Безпека туризму.

1.1. Туризмознавство

1. Джинджоян В.В., Горожанкіна Н.А., Бойко З.В. Основи туризмознавства: навчальний посібник. Київ: Видавець ФОП Піча Ю.В., 2022. 246 с. URL: <http://info.dgu.edu.ua/bitstream/123456789/419/1/%D0%9D%D0%B0%D0%B2%D1%87%D0%BF%D0%BE%D1%81%D1%96%D0%B1%D0%9E%D1%81%D0%BD%D0%BE%D0%B2%D0%B8%D1%82%D1%83%D1%80%D0%B8%D0%B7%D0%BC%D0%BE%D0%B7%D0%BD%D0%B0%D0%B2%D1%81%D1%82%D0%B2%D0%B0.pdf>

2. Лісовський П.М. Туристична діяльність: інновація, інвестиція, рекреація: монографія. Вид-во «Ліра-К». 2022. 124 с.

3. Любіцева О.О., Бабарицька В.К. Туризмознавство: вступ до фаху: підручник. К.: Видавничо-поліграфічний центр "Київський університет", 2008. 335 с. URL: http://www.lgtinfo.com.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=149&Itemid=138&lang=uk

4. Основи туризмології: навч. посіб. / О. А. Кручек, С. Ф. Соляник, О. В. Парубець, С. І. Гордієнко. Херсон: ОЛДІ-ПЛЮС, 2020. 234 с.

5. Перепелюк О. М. Організація туризму: навчальний посібник. Умань: Сочінський М.М., 2022. 128 с.

6. Федорченко В.К., Мініч І.М. Організація туризму в Україні: регіональні аспекти: навч. посіб. Київ: Видавництво Ліра-К, 2021. 338 с.

7. World Tourism Organization UNWTO. URL: <http://www2.unwto.org/>

1.2. Географія туризму

1. Аріон О. В. Географія подорожей та туризму: навчально-методичний посібник до спецкурсу для Здобувачів освітнього рівню «бакалавр» спеціальності 106 Географія (електронне видання). К., 2023. 121 с. URL: https://geo.knu.ua/wp-content/uploads/2023/05/geografiya-podorozhej-ta-turyzmu_navch-posibn_arion.pdf

2. Географія туризму. Методичні вказівки до практичних занять та самостійної роботи для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти галузі знань 24 Сфера обслуговування спеціальності 242 Туризм і рекреація. II частина/ Укл.: Алешугіна Н.О., Зеленська О.О. Чернігів: НУ «Чернігівська політехніка», 2024. 22 с.

3. Доценко А. І. Географія туризму : навчальний посібник. К: Університет «Україна», 2020. 178 с.

4. Ковальська Л. В., Пархоменко О. Г. Географія туризму: підручник. Івано-Франківськ: НАІР, 2024. 210 с. URL: <https://epub.chnpu.edu.ua/jsui/bitstream/123456789/10675/1/%D0%9F%D0%B0%>

D1%80%D1%85%D0%BE%D0%BC%D0%B5%D0%BD%D0%BA%D0%BE %D0%93%D0%B5%D0%BE%D0%B3%D1%80%D0%B0%D1%84%D1%96%D1%8F%20%D1%82%D1%83%D1%80%D0%B8%D0%B7%D0%BC%D1%83.pdf

5. Тарасова В. В., Нестерчук І. А., Ковалевська І. М. Географія туризму: екологічний туризм : підручник. К: Центр учбової літератури, 2024. 252 с.

1.3. Рекреаційна географія та рекреалогія

1. Білецька Г.А. Рекреаційне природокористування: навч. посіб. Львів: «Новий Світ 2000», 2013. 149 с.

2. Величко В.В. Організація рекреаційних послуг: навч. посібник / В.В. Величко; Харк. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О.М. Бекетова. Х.: ХНУМГ ім. О.М. Бекетова, 2013. 202 с.

3. Гурова Д. Д., Шморгуненко Є. О. Рекреаційна географія: Навчальний посібник для Здобувачів вищих навчальних закладів. Запоріжжя, 2022. 110 с. URL: <https://eir.zp.edu.ua/server/api/core/bitstreams/c46fb307-2d63-4edd-9223-fe7b64b386da/content>

4. Стафійчук В.І. Рекреалогія. Навчальний посібник. 2-е вид К.: Альтерпрес, 2008. 264 с.

5. Фоменко Н.В. Рекреаційні ресурси та курортологія. Івано-Франківськ, 2007. 312 с.

6. Словник-довідник: Туризм і природно-рекреаційний потенціал : наук.-метод. вид. / [уклад.: В. Г. Грановська та ін.] ; ДВНЗ «Херсон. держ. аграр. ун-т». Херсон : ОЛДІ-ПЛЮС, 2019. 107 с.

7. Терміни з галузі туризму та рекреації. URL: <http://www.geograf.com.ua/glossary/termini-z-galuzi-turizmu-ta-rekreatsiji>

1.4. Економіка туризму

1. Дядечко Л.П. Економіка туристичного бізнесу К.: Центр учбової літератури, 2007. 224 с.

2. Економіка рекреації та туризму: навчальний посібник / О. А. Сущенко, О. О. Стрижак, Н. А. Дехтяр та ін. Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2021. 347 с.

3. Економіка туризму: теорія та практика: підручник. / М. П. Мальська, М. Й. Рутинський, С. В. Білоус, Н. Л. Мандюк. К. : «Центр учбової літератури», 2014. 544 с.

4. Економічна теорія: навчальний посібник / За заг. ред. Л.І. Яковенко; Т.А. Непокупна, С.В. Степаненко, Б.О. Шевченко та ін. Полтава: Скайтек, 2013. 237 с.

5. Левицька І.В., Басюк Д.І., Климчук А.О., Тарасюк Г.М., Москвічова О.С. Економіка туризму: навчальний посібник. Житомир, 2020. 488 с.

1.5. Основи музеєзнавства та організація екскурсійних послуг

1. Гайдай О. М. Музеєзнавство : навч. посіб. Миколаїв : Вид-во ЧНУ ім. Петра Могили, 2021. 212 с.

2. Галасюк С. С. Організація туристичних подорожей та екскурсійної діяльності : навч. посіб. для студ. вищих навч. закл. Херсон : Олді-Плюс, 2019. 248 с.

3. Дмитренко В., Дмитренко В. Музеї. Культурні та креативні індустрії : секторальний зріз : навчальний посібник. Полтава : ПНПУ імені В. Г. Короленка, 2022. С. 85–99.

1.6. Правове регулювання туристичної діяльності

1. Жалій Т.В. Правове регулювання туристичної діяльності в Україні : методичні рекомендації для вивчення навчальної дисципліни. Полтава, 2024. 68 с.

2. Правове регулювання туристичної діяльності : навч. посіб. Чернівці : Чернівець. нац. ун-т ім. Ю.Федьковича. 2022. 232 с.

3. Моца А.А. Особливості правового регулювання туристичної діяльності в умовах воєнного стану в Україні. Том 1 № 78 (2023): Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Право. С. 372-378.

1.7. Безпека туризму

1. Винниченко І. Ризики в туризмі: навч.-метод. посіб. Київ, 2014. 101 с. URL: <https://drive.google.com/file/d/1HZB-gSIpWf6agRaskiFQlpPIHhBntcm/view>

2. Козинець В. М. Безпека життєдіяльності у сфері туризму: навч. посіб. Київ: Кондор, 2006. 576 с.

3. Торяник В. М., Джинджоян В. В. Безпека туризму: навч. посіб. / за заг. ред. О. В. Негодченка. Дніпро: ВВПЗ «ДГУ», 2018. 284 с. URL: <http://info.dgu.edu.ua/bitstream/123456789/444/1/Безпека%20туризму.pdf>

4. Чоренька Н. В. Безпека туризму: навч. посіб. Київ: Кондор, 2019. 188 с.

Блок 2: 1. Туристична картографія. 2. Рекреаційні комплекси світу. 3. Рекреаційні регіони України. 4. Туристичне країнознавство. 5. Туристичне краєзнавство та краєзнавча діяльність. 6. Менеджмент і маркетинг в туризмі. 7. Інформаційні системи та технології в туризмі. 8. Геоеконіміка туризму

2.1. Туристична картографія

1. Даценко Л. М., Остроух В. І. Основи геоінформаційних систем і технологій: навчальний посібник. Київ : ДНВП «Картографія», 2013. 184 с.

2. Самойленко В. М. Географічні інформаційні системи та технології: електронний підручник. Версія 2.0. Київ : Ніка-Центр, 2024. 336 с.

3. Шевченко Р. Ю. Картографічні технології в туризмі: навчально-методичний посібник. Київ : Київський міжнародний університет, Інститут міжнародних відносин, 2014. 78 с.

4. Сосса Р. І. Історія картографування території України. Київ : ВГЛ «Обрії», 2006. 180 с.

2.2. Рекреаційні комплекси світу

1. Ващенко Н. П. Рекреаційні комплекси світу. Опорний конспект. Київ : КНТЕУ, 2004. 202 с.

2. Поколотна М. М., Полчанінова І. Л. Конспект лекцій з дисципліни «Рекреаційні комплекси світу (в тому числі турресурси України)». Харків: ХНАМГ, 2012. 174 с.

3. Рекреаційні комплекси світу : конспект лекцій. Для здобувачів вищої освіти, які навчаються за спеціальністю 242 «Туризм» за усіма формами навчання / Укладач А.Л. Помаза-Пономаренко. Харків: НУЦЗУ, 2020. 154 с.

URL: <http://nnvc.nuczu.edu.ua/images/topmenu/kafedry/kafedra-menedzhmenta/Lekcii/konspek lekcj Rekreacjn kompleksi svtu.pdf>

4. Рекреаційні комплекси світу :конспект лекцій. Для здобувачів вищої освіти, які навчаються за спеціальністю 242 «Туризм» за усіма формами навчання / Укладач А.Л. Помаза-Пономаренко. Харків : НУЦЗУ, 2020. 154 с.

5. Монастирський В.Р. Природні ресурси і рекреаційні комплекси світу : навч. посібник. ННБК "АТБ", Львів, 2022. 200 с. URL: <https://geography.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2022/06/Monastyrskyy-Pryrodni-resursy-RK-svitu-book-2022.pdf>

2.3. Рекреаційні регіони України

1. Доценко А. І. Географія туризму: навч. посіб. Київ: Університет «Україна», 2020. 177 с.

2. Мальська М. П., Паньків Н. М. Туристично-рекреаційний потенціал території: підручн. Київ: ФОП Піча Ю. В., 2022. 534 с.

3. Масляк П. О. Рекреаційна географія: навч. посібник. Київ: Знання, 2008. 343 с.

4. Сюткін С. І., Леонтьєва Г. Г. Рекреаційна географія. Суми : СумДПУ, 2007. 304 с.

5. Ярбоменко С. Г. Туристичні ресурси України: навч. посіб. Херсон: ОЛДІ-ПЛЮС, 2021. 472 с.

6. Офіційний сайт Державного агентства розвитку туризму (ДАРТ). URL: <https://www.tourism.gov.ua/>

7. Рекреаційні ресурси України. URL: <http://tourism-book.com/books/book-24/chapter-1291/>

2.4. Туристичне країнознавство

1. Парфіненко А. Ю. Туристичне країнознавство: навчальний посібник. Х. : Бурун Книга, 2009. 288 с.

2. Парфіненко А. Ю., Сідоров В. І., Любіцева О. О. Туристичне країнознавство : підручник. 2-ге вид., переробл. і доповн. Київ : Знання, 2015. 551 с.

3. Семенов В. Ф. Туристичне країнознавство: навчальний посібник. Стереотип. вид. Херсон : ОЛДІ-ПЛЮС, 2018. 392 с.

4. Стафійчук В. І., Малиновська О. Ю. Туристичне країнознавство: навч. посіб. Херсон : ОЛДІ-Плюс, 2020. 808 с.

5. Теоретичні основи країнознавства: підручник / Н. В. Антонюк, М. П. Мальська, Ю. С. Занько, Н. М. Ганич. К. : Знання, 2011. 326 с.

6. Уварова Г. Ш., Мелько Л.Ф. Туристичне країнознавство: навч. посіб. К. : ВНЗ «Університет економіки та права «КРОК», 2022. 410 с. URL: <https://dspace.krok.edu.ua/server/api/core/bitstreams/6897bc70-04bf-4c9d-991a-4135d877c93d/content>

7. World Tourism Organization UNWTO. URL: <http://www2.unwto.org/>

2.5. Туристичне краєзнавство та краєзнавча діяльність

1. Браславська О.В., Рожі І. Г. Краєзнавство і туризм. Навчальний посібник. Умань: ВПЦ «Візаві», 2023. 307 с. <https://dspace.udpu.edu.ua/bitstream/123456789/17285/1/%D0%9A%D1%80%D0%>

[B0%D1%94%D0%B7%D0%BD%D0%B0%D0%B2%D1%81%D1%82%D0%B2%D0%BE%20%D1%96%20%D1%82%D1%83%D1%80%D0%B8%D0%B7%D0%BC%202023.pdf](#)

2. Доценко А. І. Туристичне краєзнавство : навч. посібн. Київ: Університет «Україна», 2022. 128 с

3. Кузьма-Качур М. І., Горват М. В. Основи краєзнавства: навчальний посібник. Київ : Видавництво Ліра-К, 2017. 256 с.

4. Маланюк Т. Краєзнавство і туризм: навч. посібник. Івано-Франківськ: Вища освіта, 2010. 200 с

5. Пангелов, Б. П. Організація і проведення туристсько-краєзнавчих подорожей: реком. МОНУ як навч. посібник для студ. ВНЗ. Київ Академвидав, 2010. 248 с.

6. Панкова Є. Туристичне краєзнавство: навч. посібник. Київ: Альтерпрес, 2003. 352 с.

7. Петранівський В. Туристичне краєзнавство: навч. посібник. 2-ге вид., випр. Київ: Знання, 2008. 575 с.

8. Теорія та методика організації краєзнавчо-туристичної роботи. Курс лекцій. Укл. І ред. Галина Щука. ЗУІ ім. Ф. Ракоці П. Берегове, 2023. 140 с. https://dspace.kmf.uz.ua/jspui/bitstream/123456789/3821/1/Shchuka_Halyna_Teoriia_metodyka_orhanizatsii_kraieznavcho_turystychnoi_roboty_2024.pdf

9. Полтавщина туристична. URL: <https://tourist.pl.ua/pamyatki-poltavshhini/>

10. Полтавська область: туристичний паспорт. URL: <http://www.geograf.com.ua/geoinfocentre/23-countries-styding-tourism/292-ref19951102>

2.6. Менеджмент і маркетинг в туризмі

1. Летуновська Н.Є., Люльов О.В. Маркетинг у туризмі. Підручник. Суми: Сумський державний університет, 2020. 270 с.

2. Менеджмент і маркетинг туризму: навчальний посібник для Здобувачів вузів / Т. М. Афонченкова та ін.; ред. О. Є Лугінін. К. : Ліра-К, 2012. 363 с.

3. Мунін Г. Б., Лук'янов В. О., Гарагонич В. В. Маркетинг туризму: економіко-організаційні аспекти: підручник для Здобувачів вузів. К. : Кондор, 2011. 430 с.

4. Правик Ю. М. Маркетинг туризму: підручник для Здобувачів вузів. К.: Знання, 2008. – 303 с.

5. Смирнов І. Г., Любіцева О. О. Маркетинг сталого туризму: навчальний посібник для Здобувачів вузів. К. : Ліра-К, 2019. 255 с.

6. Степаненко С. В. Менеджмент : навч. посіб. Полтава : ПНПУ імені В. Г. Короленка, 2021. 158 с. URL : <http://dspace.pnpu.edu.ua/handle/123456789/18599>.

7. Степаненко С.В., Сакало О.Є., Непокупна Т.А. Муніципальний маркетинг як інструмент розвитку громад. Інфраструктура ринку. 2022. № 63. URL: <http://www.market-infr.od.ua/uk/63-2022>.

2.7. Інформаційні системи та технології в туризмі

1. Артеменко О., Сукач М., Хрущ Л., Скопень М. Інформаційні системи і технології в готельно-ресторанному та туристичному бізнесі : підручник. К. : Ліра, 2018. 764 с.
2. Гаврилов В.П. Інформаційні системи і технології в туризмі : навчальний посібник для Здобувачів напряму підготовки 6.140103 «Туризм». Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2016. 168 с.
3. Гудзовата О.О Інформаційні технології та системи індустрії гостинності : підручник / О.О. Гудзовата, І.І. Тучковська. Львів : Видавництво «БОНА», 2018. 347 с.
4. Козловський Є. Основні напрями застосування інформаційних систем та технологій у туризмі. *Вісник Київського національного університету культури і мистецтв*. Серія: Туризм, 2020, 3(1), с. 128-136.
5. Лисенко В.М. Інформаційні технології в туризмі : навч. посібник. Київ : Відкритий міжнародний університет розвитку людини «Україна», 2017. 99 с.

2.8. Геоелекономіка туризму

1. Демко В. С., Свиноус І. В. Потенціал міжнародного співробітництва України в геоелекономічному просторі туристичної галузі. Збірник наукових праць ТДАТУ імені Дмитра Моторного (елекономічні науки). №2 (48). 2023. С. 38–50.
2. Тимошенко Т. О. (2021). Концепція розумного управління туризмом в рамках виконання стратегій сталого розвитку територіальних громад. DOI: 10.34132/pard2021.13.10
3. Цвілий С. М. (2024). Інтеграція локально-регіональної системи індустрії туризму України у геоелекономічний простір Європи. URL: <https://ekmair.ukma.edu.ua/server/api/core/bitstreams/b20d7ca3-2f38-4932-bbe5-93304b59e11f/content>
4. Шуканов П. В. Геоелекономічні особливості формування глобального туристично-цивілізаційного простору. Матеріали методологічного міждисциплінарного Інтернет-семінару «Дозвілля та туризм постнекласичній перспективі». Полтава: ПУЕТ, 2021. 109с. С. 79-88. URL: <http://dspace.puet.edu.ua/bitstream/123456789/10542/1/%D0%9F.%20%D0%92.%20%D0%A8%D1%83%D0%BA%D0%B0%D0%BD%D0%BE%D0%B2.pdf>
5. Шуканов П. В. Моніторинг геоелекономічної трансформації світового ринку туристичних послуг / П. В. Шуканов, О. В. Горячов, В. Д. Карпенко, Н. М. Карпенко. *Часопис соціально-елекономічної географії*. ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2017. № 23 (2). С. 38–44.

Блок 3: 1. Підприємництво в туризмі. 2. Організація готельно-ресторанного господарства. 3. Туроперейтинг. 4. Сільський зелений туризм. 5. Організація анімаційної діяльності. 6. Організація надання транспортних послуг в туристичному бізнесі. 7. Оздоровчо-спортивний туризм. 8. Ринок туристичних, ресторанних та готельних послуг.

3.1. Підприємництво в туризмі

1. Брич В. Я. Організація туризму: підручник / За заг. ред. д.е.н., проф. В. Я. Брича. Тернопіль : ТНЕУ, 2017. 448 с.
2. Приходько З. В. Підприємництво в туризмі: навч.-метод. посіб. / З. В. Приходько, В. А. Хомутов, О. В. Григор'єв. Одеса : Одес. нац. ун-т ім. І. І. Мечникова, 2022. 149 с. URL : https://onu.edu.ua/pub/bank/userfiles/files/ggf/navchalni_materialy/metodychni_vkazy/MR_242turizm_Pidpriemnitstvo_v_turizmi_2022.pdf
3. Підприємництво в туризмі : навч.-метод. посіб. для організації практичних занять та самостійної роботи студ. спец. 242 Туризм/ Уклад. Т. А. Непокупна. Полтава : ПНПУ імені В. Г. Короленка, 2021. 73 с. URL : <http://dspace.pnpu.edu.ua/handle/123456789/16358>
4. Основи підприємництва: Підручник / [Біляк Т. О., Бірюченко С. Ю., Бужимська К. О. та ін.] ; під заг. ред. Н. В. Валінкевич. Житомир : ЖДТУ, 2019. 493 с. URL : https://mgu.edu.ua/docs/biblioteka/osnovi_pidp.pdf
5. Остапчук А. Д., Збарська А. В. Організація підприємницької діяльності у фірмі: навч. посібник / А. Д. Остапчук, А. В. Збарська [за ред. професора В. К. Збарського. К. : КиМУ, 2015. 273 с.

3.2. Організація готельно-ресторанного господарства.

1. Александрова С. А., Оболенцева Л. В., Світлична В. Ю. Економіка готельно-ресторанного господарства: навч. Посібник. Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова. Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2022. 142 с. URL : <https://eprints.kname.edu.ua/61773/1/Александрова%2С%20навч.%20посіб.%2С%20pdf.pdf>
2. Галасюк С. С., Нездоймінов С. Г. Організація готельного господарства: навчально-практичний посібник. К. : ФОП Гуляєва В. М., 2019. 204 с. URL : <http://dspace.oneu.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/8542/1/Організація%20готельного%20господарства%20навчально-практичний%20посібник.pdf>
3. Готельно-ресторанна справа: навчальний посібник для аудиторної та позааудиторної роботи здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності 241 Готельно-ресторанна справа / автори: Матвійчук Л.Ю., Чепурда Л.М., Лютак О.М., Сидорук С.В., Смаль Б.А., Лепкий М.І., Подоляк В.М., Зубехіна Т.В, Громик О.М., Дашук Ю.Є. Луцьк: РВВ Луцького НТУ, 2023. 356 с. URL : <https://lib.lntu.edu.ua/sites/default/files/2023-10/Навчальний%20посібник%20 Готельно-ресторанна%20справа %202023.pdf>
4. Ковешніков В. С., Матвієнко А. Т., Разметова О. Г. Організація готельно-ресторанного господарства : навчальний посібник. Київ : Ліра-К, 2020. 564 с. URL : <https://elib.chdtu.edu.ua/e-books/3368>
5. Організація готельно-ресторанної справи : наук.-допом. бібліогр. покажч. / [упоряд. О. В. Олабоді, Т. П. Фесун] ; Нац. ун-т харч. технол., Наук.-техн. б-ка. Київ, 2021. 213 с. URL : <https://dspace.nuft.edu.ua/server/api/core/bitstreams/9acfb66-43e3-401d-b94f-6a1634e76208/content>

6. Організація готельно-ресторанного господарства : навч.-метод. посіб. для організації практичних занять та самостійної роботи студ. спец. 242 Туризм / Уклад. Т. А. Непокупна. Полтава : ПНПУ імені В. Г. Короленка, 2021. 62 с. URL : <http://dspace.pnpu.edu.ua/handle/123456789/16357>

3.3. Туроперейтинг

1. Брич В. Я. Туроперейтинг : підруч. / за заг. ред. д.е.н., проф. В. Я. Брича. Тернопіль : Економічна думка ТНЕУ, 2017. 440 с.

2. Михайліченко Г. І. Туроперейтинг : підручник / Г. І. Михайліченко. – Київ : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2018. – 304 с.

3. Стойка А. В. Туроперейтинг: навч. посібник / А. В. Стойка, К. А. Горюнова. – Київ : МДУ, 2024. – 182 с. – URL: <http://repository.mu.edu.ua/jspui/handle/123456789/6046>

4. Туроператорська та турагентська діяльність. – URL: https://tourlib.net/books_ukr/pucentejlo52.htm

5. Туроперейтинг та види діяльності туроператора. – URL: https://moodle.znu.edu.ua/pluginfile.php/521373/mod_resource/content/1/%D0%A2%D0%B5%D0%BC%D0%B0%201.pdf

3.4. Сільський зелений туризм

1. Барна М., Богуш М., Волошинський О. Організація підприємницької діяльності в сфері сільського туризму особами з інвалідністю: посібник. Львів: Растр-7, 2019. 206 с.

2. Гапоненко Г. І., Парфіненко А. Ю., Шамара І. М. Організація сільського зеленого туризму: підручник для Здобувачів спеціальності «Туризм». Суми: ПФ «Видавництво “Університетська книга”», 2021. 300 с.

3. Корінець Р. Сільський розвиток: посібник для фахівців з аграрного та сільського розвитку територіальних громад. Київ, 2023. 158 с.

4. Кудла Н. Є. Сільський туризм: основи підприємництва та гостинності : навчальний посібник. К. : Центр учбової літератури, 2015. 151 с.

5. Рутинський М. Й., Зінько Ю. В. Зелений туризм. К.: Знання, 2008. 271 с.

6. Сільський зелений туризм – від роз'єднаних садиб до територіальних кластерів / ГО «Спілка сільського зеленого туризму України» / під ред. В. Васильєва. К. 2018. 60 с. URL : https://issuu.com/ukraineards/docs/szt-book_web

7. ГО «Спілка сільського зеленого туризму». URL: <https://www.greentour.com.ua/>

3.5. Організація анімаційної діяльності

1. Дмитренко В. Організація анімаційної діяльності : посібник для підготовки до практичних занять та самостійної роботи здобувачів освіти першого (бакалаврського) рівня спеціальності 242 Туризм і рекреація. Полтава : ПНПУ імені В. Г. Короленка, 2025. 56 с.

2. Килимистий С. М. Анімація в туризмі: навч. посіб. Київ: Вид-во ФПУ, 2017. 188 с.

3. Кукліна Т. С., Віндюк А. В., Булатов С. В. Організація анімаційних послуг : навчальний посібник. Запоріжжя : Національний університет «Запорізька політехніка», 2022. 279 с.

4. Міхо О. І. Анімація в рекреації та туризмі : словник-довідник. Київ : Ліра-К, 2020. 224 с.

3.6. Організація надання транспортних послуг в туристичному бізнесі

1. Аріон О. В. Організація транспортного обслуговування туристів: Навчальний посібник. Київ. Альтерпрес. 2008. 192 с.

2. Галасюк С. С., Нездйминов С. Г. Організація туристичних подорожей та екскурсійної діяльності : навч. посіб. Херсон. ОЛДІ-ПЛЮС. 2016. 248 с.

3. Герасименко В. Г., Замкова А. В. Організація транспортних подорожей і перевезень туристів. Навчальний посібник. Харків. Бурун Книга. 2011. 112 с.

4. Гуменюк Г. М. Організація туристичних подорожей: Навчально-методичний посібник. Івано-Франківськ: НАІР, 2014. 364 с.

5. Михайліченко Г. І., Єременко А. Ю. Організації туристичних подорожей: навч. посібник. Київ: КНТЕУ, 2011р. 392 с.

6. Формування інноваційного продукту круїзного туризму : монографія / І. Я. Антоненко, І. Л. Мельник; Київ. ун-т туризму, екон. і права. Київ. Сталь, 2016. 248 с.

7. Всесвітня туристична організація. URL: <https://www.unwto.org/ru>

8. World Travel & Tourism Council (WTTC). URL: <https://www.wttc.org/>

9. Національна туристична організація України. URL: <http://www.ntoukraine.org/>

3.7. Оздоровчо-спортивний туризм

1. Богатов А. О. Організаційні та методичні аспекти спортивно-оздоровчого туризму: навч. посіб. Одеса: ПНПУ ім. К. Д. Ушинського, 2013. 114 с. URL: <http://dspace.pdpu.edu.ua/bitstream/123456789/1959/1/туризм%202.pdf>

2. Дмитрук О. Ю., Щур Ю. В. Спортивно-оздоровчий туризм: навч. посіб. 2-ге вид, перероб. та допов. Київ: Альтерпрес, 2008. 280 с.

3. Колотуха О. В. Словник спортивного туризму та активної рекреації. URL: <https://geohub.org.ua/tourism>

4. Корнієнко О. М., Булатов С. В. Активний туризм: навч. посіб. 2-ге вид, перероб. та допов. Запоріжжя: НУ «Запорізька політехніка», 2022. 293 с. URL: <https://files.znu.edu.ua/files/Bibliobooks/Inshi76/0056507.pdf>

3.8. Ринок туристичних, рестораних та готельних послуг

1. Атаманчук З.А. Глобальні тенденції розвитку міжнародного туризму в структурі світового ринку послуг. *Бізнес Інформ*. 2020. № 4. С. 21–27. DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2020-4-21-27>

2. Горіна Г.О. Ринок туристичних послуг: управління розвитком в умовах просторової поляризації: монографія. Кривий Ріг : Видавець ФОП Чернявський Д.О., 2016. 305 с. URL: http://elibrary.donnuet.edu.ua/1613/1/Gorina_1_Tourism_market.pdf

3. Польова Л.В. Світове готельне господарство : Навчально-методичний посібник. Київ, Видавничий дім «АртЕк», 2019. 274 с. URL: https://kgrks.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/33/2024/02/posibnyk_svitove_hotelne_hospodarstvo_2019.pdf

4. Міжнародні готельні мережі: сутність та особливості в умовах глобалізації. *Бізнес-навігатор*. 2023. № 2. С. 42–47. DOI: <https://doi.org/10.32782/business-navigator.72-6>
5. Непочатенко, В., & Нагернюк, Д. (2024). Готельний ринок України в умовах війни та перспективи його розвитку. *Економіка та суспільство*, (67). DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-67-133>
6. Чепурда, Г., Старинець, О., & Шестель, О. (2024). Тренди в туризмі та готельно-ресторанному бізнесі на міжнародному ринку послуг. *Інновації та технології в сфері послуг і харчування*, (2 (12), 59-67. DOI: [https://doi.org/10.32782/2708-4949.2\(12\).2024.8](https://doi.org/10.32782/2708-4949.2(12).2024.8)
7. Чуєва, І. (2023). Вплив світового ринку готельно-ресторанних послуг на міжнародний туристичний бізнес. *Економіка та суспільство*, (48). DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-48-25>